

KLP Skadeforsikring AS

SFCR 2017

Rapport om solvens og finansiell stilling
(Solvency and Financial Condition Report)

Sammendrag.....	3
A. Virksomhet og resultater.....	5
A.1 Virksomhet	5
A.2 Forsikringsresultat.....	5
A.3 Investeringsresultat	7
A.4 Resultat fra øvrig virksomhet.....	8
A.5 Andre opplysninger	8
B. System for risikostyring og internkontroll	9
B.1 Generelle opplysninger om systemet for risikostyring og internkontroll.....	9
B.2 Krav til egnethet	11
B.3 Risikostyringssystemet.....	11
B.4 Internkontrollsystem	15
B.5 Internrevisjonsfunksjonen.....	17
B.6 Aktuarfunksjonen	17
B.7 Utkontraktering.....	18
B.8 Andre opplysninger	19
C. Risikoprofil	20
C.1 Forsikringsrisiko	21
C.2 Markedsrisiko	21
C.3 Kredittrisiko	23
C.4 Likviditetsrisiko	23
C.5 Operasjonell risiko.....	23
C.6 Andre vesentlige risikoer	24
C.7 Andre opplysninger	24
D. Verdsettelse for solvensformål.....	26
D.1 Eiendeler.....	26
D.2 Forsikringstekniske avsetninger	29
D.3 Andre forpliktelser	32
D.4 Alternative verdsettelsesmetoder	33
D.5 Andre opplysninger	33
E. Kapitalforvaltning.....	34
E.1 Ansvarlig kapital	34
E.2 Solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav	36
E.3 Bruk av den durasjonsbaserte undermodulen for aksjerisiko ved beregning av solvenskapitalkravet.....	40
E.4 Forskjeller mellom standardformelen og benyttede interne modeller	40
E.5 Manglende oppfyllelse av minstekapitalkravet og manglende oppfyllelse av solvenskapitalkravet.....	40
E.6 Andre opplysninger	40

Sammendrag

Solvens II-regelverket ble innført fra 01.01.2016. Regelverket er det samme i alle land i EU og i EØS-området. Regelverket skal blant annet gi økt beskyttelse for forsikringstakerne. Solvens II stiller krav til offentliggjøring av informasjon, blant annet gjennom denne rapporten. Rapporten skal gi opplysninger om foretakets virksomhet og resultater, systemet for risikostyring og hvordan internkontrollen i foretaket fungerer. Rapporten skal også gi opplysninger om hvilke risikoer foretaket har, hvilke metoder som benyttes for verdsettelse av både eiendeler og forpliktelser samt en oversikt over foretakets sammensetning av solvenskapitalen. Solvenskapitalen skal dekke den risikoen foretaket har påtatt seg ved hjelp av lovbestemt solvenskapitalkrav.

KLP Skadeforsikring AS leverer skadeforsikringsprodukter i Norge, og eies hundre prosent av Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap. Det leveres produkter innen offentlig marked, bedriftsmarked og personmarked. Selskapet har felles risikoutvalg med morselskapet. Morselskapet vurderer også risiko og kapitalbehov for gruppen under ett.

Selskapet er for tiden inne i en periode hvor vekst prioriteres fremfor høy avkastning på egenkapitalen. I 2017 vokste forretningsvolumet med 8,1 prosent samtidig som avkastningen på egenkapitalen ble 9,6 prosent. Opptjent premie økte med 137 millioner kroner til 1 287 millioner kroner. Alle bransjer og segmenter viser vekst. For skadeårgang 2017 ble skadeprosenten 90,1. Inkludert avviklingsgevinsten på 76 millioner kroner (119 millioner kroner i 2016) ble skadeprosenten i regnskapsåret 2017 lik 84,2 prosent (75,9 prosent i 2016). Påløpte erstatninger økte med 210 millioner til 1 083 millioner kroner, en økning på 24,1 prosent fra 2016. Avviklingsgevinsten i 2017 var 76 millioner kroner mot 119 millioner kroner i 2016. Kostnadsprosenten for 2017 ble 21,8% (22,8% i 2016). Etter hvert som forretningsvolumet vokser, primært innenfor personmarkedet, vil kostnadsprosenten naturlig reduseres. Totalkostnadsprosenten ble 106% (98,7% i 2016).

Selskapet forvaltet ved årets utgang 4 143 millioner kroner (4 111 millioner kroner i 2016). Investeringsresultatet for 2017 ble 238 millioner kroner mot 248 millioner kroner i 2016. Diversifisering er et viktig element i risikostyringen av investeringsporteføljen. Det er et etablert prinsipp at investeringsporteføljen skal være godt diversifisert og omfatte ulike aktivaklasser, bransjer og regioner. Investeringsporteføljen inneholder instrumenter med ulik markedsrisiko og likviditet, ulik løpetid, ulik grad av kredittkøsponering etc.

Risikostyringssystemet i KLP Skadeforsikring AS er organisert etter prinsippet om de tre forsvarslinjer. Dette er i tråd med moderne prinsipper for risikostyring og er tilpasset kravene i Solvens II. Administrerende direktør samt alle ledere og ansatte i de operasjonelle enhetene utgjør førstelinjen. De har det primære ansvaret for god risikostyring gjennom sitt ansvar for å utføre sitt arbeid i tråd med fullmakter, instruksjoner og retningslinjer. Ledere har utviklet forsvarlige rutiner og kontrolltiltak innenfor sine områder. Andrelinjen består av risikostyringsfunksjonen, aktuarfunksjonen og compliancefunksjonen. Andrelinje overvåker risiko, gir råd og rapporterer risikobildet fra sine områder til administrerende direktør og styret. Tredjelinje består av internrevisjonen og selskapets ekstern revisor. De overvåker at første- og andrelinjeforsvaret fungerer effektivt og gir en uavhengig bekreftelse av dette til styret.

Selskapets største risikoer er forsikringsrisiko, markedsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko. Disse fire risikoene inngår i beregningen av selskapets solvenskapitalkrav.

Selskapet oppnådde en kapitaldekning på 233 prosent per 31.12.2017 i henhold til Solvens II-regelverket. Dette viser en meget god soliditet. Selskapet benytter standardmetoden til solvensberegningene under Solvens II. Selskapet benytter ikke volatilitetsjustering eller matching adjustment. Selskapets beregnede solvenskapitalkrav etter Solvens II-reglene var ved utgangen av 2017 på 758 millioner kroner (674 millioner kroner per 31.12.2016).

Selskapets solvenskapital var på samme tidspunkt 1 764 millioner kroner (1 758 millioner kroner per 31.12.2016). Minstekapitalkravet var på 341 millioner kroner per 31.12.2017 (303 millioner kroner per 31.12.2016), og selskapets kapital til å dekke minstekapitalkravet var 1 668 millioner kroner (1 659 millioner kroner per 31.12.2016). Minstekapitaldekningen etter Solvens II-regelverket var dermed 489 prosent per 31.12.2017 (547 prosent per 31.12.2016). Selskapet er godt kapitalisert til å møte fremtidig vekst og eventuelle ugunstige risikoresultater.

A. Virksomhet og resultater

A.1 Virksomhet

Følgende opplysninger gjelder for KLP Skadeforsikring AS sin virksomhet:

- a) Foretakets navn er: KLP Skadeforsikring AS.
Foretakets adresse er: Dronning Eufemias gate 10, PB 400 Sentrum, 0103 Oslo
- b) Finanstilsynet har det finansielle tilsynet med foretaket.
Finanstilsynets adresse er: Revierstredet 3, 0151 Oslo
- c) Foretakets eksterne revisor er PwC.
Ekstern revisors adresse er:
Dronning Eufemias gate 8, PB 748 Sentrum, 0191 Oslo
Kontaktperson er: Erik Andersen, erik.andersen@pwc.com.
- d) Foretaket eies hundre prosent av Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap
- e) Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap (KLP) er morselskap i KLP konsernet. KLPs heleide datterselskaper er organisert som aksjeselskaper. Følgende heleide datterselskaper inngår i konsernet:
  - KLP Skadeforsikring AS
  - KLP Forsikringsservice AS
  - KLP Bedriftspensjon AS
  - KLP Kapitalforvaltning AS
  - KLP Eiendom AS
  - KLP Bankholding AS med datterselskapet:
  - KLP Banken AS med datterselskapene:
  - KLP Kommunekreditt AS
  - KLP Boligkreditt AS
- f) KLP Skadeforsikring AS leverer skadeforsikringsprodukter i Norge.
Det leveres produkter innen offentlig marked, bedriftsmarked og personmarked.

A.2 Forsikringsresultat

Selskapet hadde et godt forsikringsresultat i 2017. God finansavkastning og avviklingsgevinster for tidligere forsikringsår bidrar til et meget godt regnskapsresultat. Resultatet før skatt er 164 millioner kroner.

Resultater per bransje og totalt resultat er vist i tabellene under.

Tabell: Resultat per bransje per 31.12.2017, beløp i millioner kroner

2017	Yrkesskade	Inntektstap	Motorvogn trafikk	Motorvogn øvrig	Brann og annen skade på eiendom	Ansvar	Assistanse	Livs-forsikringer	Annet	Totalt 2017	Totalt 2016
Opptjent premie	103	75	135	270	472	50	33	147	1	1 287	1 150
Påløpt erstatning	-44	-70	-83	-254	-419	-35	-20	-158	-1	-1 083	-873
Driftskostnader	-18	-13	-34	-67	-106	-8	-8	-25	-0	-280	-262
Andre inntekter/utgifter	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	-8
Finansinntekter	76	47	14	18	64	10	2	6	0	238	248
Resultat	118	38	32	-31	12	17	8	-30	3	164	255

Opptjent premie økte med 137 millioner kroner til 1 287 millioner kroner, en økning på 11,9 prosent. Alle bransjer og segmenter viser vekst.

Påløpte erstatninger økte med 210 millioner til 1 083 millioner kroner, en økning på 24,1 prosent fra 2016.

Avviklingsgevinsten i 2017 var 76 millioner kroner mot 119 millioner kroner i 2016.

Driftskostnader ble 280 millioner kroner en økning på 18 millioner kroner tilsvarende 6,7 prosent i forhold til 2016.

Det ble oppnådd en finansavkastning på 5,64 prosent av investerte midler, noe som medførte 238 millioner kroner i finansinntekter.

Tabell: Nøkkeltall for egen regning

Nøkkeltall for egen regning	2017	2016
Skadeprosent	84,2	75,9
Kostnadsprosent	21,8	22,8
Totalkostnadsprosent	106,0	98,7

For skadeårgang 2017 ble skadeprosenten 90,1. Inkludert avviklingsgevinsten på 76 millioner kroner (119 millioner kroner i 2016) ble skadeprosenten i regnskapsåret 2017 lik 84,2 prosent (75,9 prosent i 2016).

Kostnadsprosenten er høyere enn i en normalsituasjon grunnet flere forhold hvorav noen nevnes her:

- Selskapets satsning i personmarkedet er fortsatt i en oppstartsfasen hvor kostnadene naturlig er høye
- Selskapets langhalede forretning utgjør en høyere andel av forretningsporteføljen enn i det norske markedet generelt. I langhalede bransjer vil skade- og kostnadsprosentene naturlig være høyere da en større del av skader og kostnader dekkes av finansinntektene

Etter hvert som forretningsvolumet vokser, primært innenfor personmarkedet, vil kostnadsprosenten naturlig reduseres. Av samme grunn vil selskapets andel langhalet forretning reduseres.

A.3 Investeringsresultat

KLP Skadeforsikring AS forvalter sine eiendeler på en forsvarlig måte i samsvar med forsiktighetsprinsippet¹ og foretakets mål. Kapitalforvaltningen er tilpasset selskapets risikoeksponering og bufferen i selskapet er avgjørende for hvilken risiko selskapet kan ta. Rammene for investeringene er gitt i selskapets investerings- og likviditetsstrategi. Det er fastsatt retningslinjer for kapitalforvaltningen og mandater, via rammer og fullmakter for handel, som er gitt forvalterne.

KLP Skadeforsikring AS forvaltet ved årets utgang 4 143 millioner kroner (4 111 millioner kroner i 2016). Forvaltningen av selskapets midler er utkontraktert til KLP Kapitalforvaltning AS og KLP Eiendom AS. Investeringsresultatet for 2017 ble 238 millioner kroner mot 248 millioner kroner i 2016.

Investeringsresultatet er gitt i tabellen under.

Tabell: Investeringsresultat fordelt på aktivaklasser, beløp i tusen kroner

Investeringer	2017	Avkastning i % 2017	Avkastning i kroner 2016	Avkastning i % 2016
Aksjer	77 498	17.8 %	40 849	9.4 %
Renter omløp	51 918	3.1 %	62 526	3.4 %
Renter Anlegg	58 378	3.9 %	60 092	4.3 %
Eiendom	55 565	8.9 %	89 595	14.5 %
Forvaltningskostnader	-5 302		-4 768	
Investeringsresultat	238 057	5.6 %	248 295	6.1 %

Totalresultatet ble 141 millioner kroner i 2017 mot 205 millioner kroner i 2016. Denne endringen skyldes i hovedsak svakere forsikringsresultat som følge av noen større skader og kostnader knyttet til flommene på sør- og vestlandet. Resultatet er vist i tabellen under.

Tabell: Totalresultat for 2016 og 2017 i tusen kroner

Totalresultat	2017	2016	Endring fra 2016 til 2017
Resultat av teknisk regnskap	-74 324	6 587	-80 911
Resultat ikke-teknisk regnskap	238 480	248 817	-10 337
Skattekostnad	-20 228	-48 597	28 369
Andre resultatkomponenter	-2 598	-1 451	-1 147
Totalresultat	141 330	205 355	-64 025

Samlet avkastning på forvaltede midler ble 5,6 prosent (6,1). Aksjeporteføljen hadde en samlet avkastning på hele 17,8 prosent. Renteplasseringer i henholdsvis omløps- og anleggsporteføljene ga 3,1 og 3,9 prosent avkastning. Også i 2017 ble verdien av selskapets to eiendomsinvesteringer oppskrevet. Porteføljen ga dermed en årsavkastning på 8,9 prosent.

Selskapet har en stor andel langhalet forretning som medfører at selskapet har høye erstatningsavsetninger. En stor del av selskapets inntjening kommer fra finansinntekter generert av erstatningsavsetningene. Sett i lys av dette er totalkostnadsprosentene tilfredsstillende.

Selskapet har ingen investeringer i verdipapiriserte instrumenter.

¹ Artikkel 132 i direktiv 2009/138/EF og i Vedlegg til Forskrift om utfyllende regler til Solvens II-forskriften artikkel 260 1 c) Håndtering av investeringsrisiko

A.4 Resultat fra øvrig virksomhet

Alle vesentlige inntekter og utgifter er inkludert i det foregående.

A.5 Andre opplysninger

Alle vesentlige opplysninger om virksomhet og resultater anses dekket i det foregående.

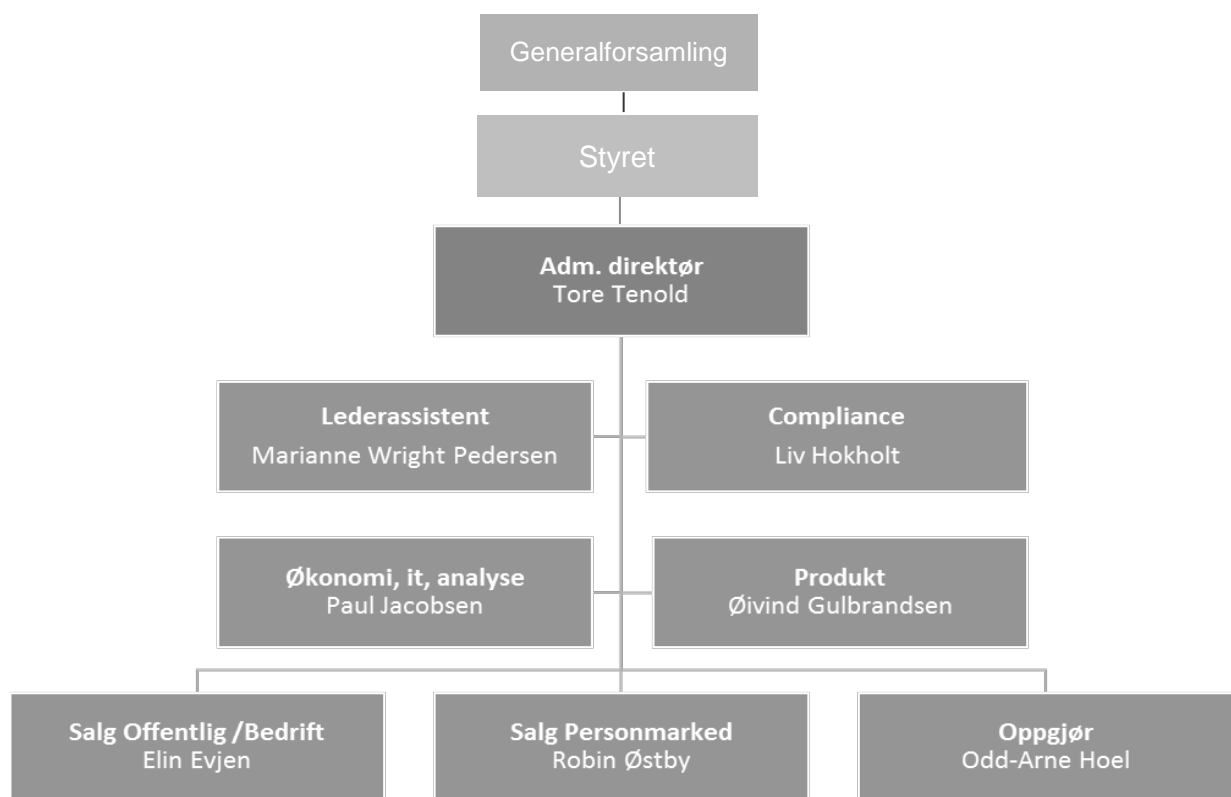
B. System for risikostyring og internkontroll

B.1 Generelle opplysninger om systemet for risikostyring og internkontroll

B.1.1 Roller og ansvar for administrasjon, ledelse og nøkkelposisjoner

KLP Skadeforsikring AS er organisert med et styre og en ledelse som består av administrerende direktør og fem seksjonsledere med ansvar for henholdsvis salg til personkunder, salg til offentlig marked og bedriftsmarkedet, skadeoppgjør, produkt og stabsfunksjoner. Seksjonslederne rapporterer til administrerende direktør, som rapporterer til styret.

Figur: Internt organisasjonskart:

Generalforsamling

Styret i KLP utgjør generalforsamlingen i KLP Skadeforsikring AS. Generalforsamlingen er selskapets øverste myndighet og velger styre, godkjenner årsregnskap, årsberetning og anvendelse av overskudd, eller dekning av underskudd. Generalforsamlingen velger ekstern revisor og godkjenner godtgjørelsen.

Styret

Styret fører tilsyn med selskapets daglige ledelse og selskapets virksomhet, herunder å påse:

- At det er etablert en klar ansvarsfordeling mellom styret og daglig ledelse, at det er fastsatt instruks for styret og administrerende direktør
- At kravene til organisering av foretaket og etablering av forsvarlige styrings- og internkontrollsystemer etterkommes
- At fordeling av roller og ansvar for kontrollfunksjonene i andre og tredjelinje er tydelig fastsatt gjennom retningslinjer
- At planer og budsjetter for foretakets virksomhet samt retningslinjer for virksomheten er fastsatt
- At selskapet har en klart definert risikoappetitt, herunder krav til kapitalisering definert i kapitalforvaltingsstrategi og kapitalplan
- At alle vesentlige risikoer er tilstrekkelig identifisert
- At styringen av alle vesentlige risikoer i selskapet er hensiktsmessig organisert, med tilstrekkelig hensyn til uavhengig overvåkning av risikoene og samsvar med overordnet risikoappetitt

Styret i KLP Skadeforsikring AS har syv medlemmer og to varamedlemmer. Tre medlemmer velges blant ansatte i eierselskapet. I tillegg velges to styremedlemmer med varamedlemmer av de ansatte i skadeselskapet. To styremedlemmer velges blant ansatte hos sentrale eiere i KLP. Konsernsjef i KLP er styrets leder.

Administrerende direktør

Administrerende direktør har ansvaret for den daglige ledelsen av KLP Skadeforsikring AS, samt å følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt knyttet til risikostyring og internkontroll.

Øvrige oppgaver for administrerende direktør er:

- Å sørge for at risikostyring og internkontroll gjennomføres, dokumenteres, overvåkes og blir fulgt opp på en forsvarlig måte i tråd med selskapets retningslinjer og pålegg fra styret
- Fastsette nødvendige styrende dokumenter for hvordan selskapets risikostyring og internkontroll skal gjennomføres i praksis
- Løpende vurdere og følge opp endringer i selskapets risikoeksponering og påse at denne er innenfor styrefastsatt risikoappetitt. Ved vesentlige endringer eller brudd skal styret informeres
- Sørge for at styret får relevant og tidsriktig informasjon om gjennomføringen av selskapets risikostyring og internkontroll.
- Minimum én gang i året gi styret en samlet vurdering av risikosituasjonen, samt en vurdering av behovet for nye tiltak

B.1.2 Vesentlige endringer i styringssystemet som har skjedd i løpet av rapporteringsperioden

Det har ikke vært foretatt vesentlige organisatoriske eller andre endringer i selskapets styringssystem i løpet av 2017.

B.1.3 Godtgjørelse i selskapet

Styret i morselskapet har vedtatt retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse. Denne retningslinjen regulerer prinsippene for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til alle ansatte i selskaper i KLP-konsernet. Styret i KLP Skadeforsikring AS har vedtatt de samme retningslinjene.

Hovedprinsipper for godtgjørelsesordningen:

KLP-konsernet skal ha konkurransedyktige lønns- og ansettelsesbetingelser sammenliknet med tilsvarende selskaper, men uten å være lønnsledende.

Det forventes at ansatte har et helhetlig syn på hva selskapene i konsernet tilbyr av godtgjørelser og goder. Konsernets godtgjørelsesordninger skal være åpne og prestasjonsbaserte, slik at de i så stor grad som mulig oppleves som rettferdige og forutsigbare. Det skal være samsvar mellom avtalte krav til prestasjon og den godtgjørelse som gis.

Fast grunnlønn er hovedelement i den samlede godtgjørelsen, som for øvrig skal bestå av forsikrings- og pensjonsordninger og naturalytelser.

Administrerende direktør har anledning til å fratre ved fylte 65 år.

B.2 Krav til egnethet

B.2.1 Egnethet og skikkethet

Selskapet sikrer at alle personer som leder virksomheten eller innehar andre sentrale funksjoner er egnet og skikket til å ivareta sine oppgaver og ansvarsområder. Ansvarsområder og oppgaver fremgår av den enkelte stillingsbeskrivelse. Vurderingen av egnethet gjøres av stillingens leder.

Personer som skal vurderes, fremlegger utfylt og signert skjema for opplysninger til bruk i vurderingen fastsatt av Finanstilsynet. De aktuelle personene vurderes ved ansettelse/valg, eller ved spesielle situasjoner. Det avgis årlig en bekreftelse på at ikke nye forhold har oppstått etter siste vurdering/bekreftelse.

Ved vurderingen av KLP-ansattes skikkethet, blir det også innhentet informasjon fra HR-avdelingen. Dette er typisk informasjon om eventuelle økonomiske uregelmessigheter overfor selskaper i KLP-konsernet. Det må også fremlegges kopi av politiattest som ikke er eldre enn tre måneder, samt utfylt og signert skjema for opplysninger til bruk i vurderingen, fastsatt av Finanstilsynet (rundskriv 14/2015). Det kan også innhentes informasjon fra Konkursregisteret og Regnskapsregisteret.

B.2.2 Krav til kvalifikasjoner, ferdigheter og kunnskap

Krav til kompetanse for risikostyringsfunksjonen, aktuarfunksjonen, compliancefunksjonen og internrevisjonsfunksjonen, er gitt i egne retningslinjer.

Styret i KLP Skadeforsikring AS har vedtatt, og reviderer årlig, en retningslinje for egnet- og skikkethet. Retningslinjen inneholder kvalifikasjonskrav som skal sikre hensiktsmessig mangfold av kvalifikasjoner, kunnskap og relevant erfaring for å sikre at selskapet er ledet og ført tilsyn med på en profesjonell måte. Denne retningslinjen sikrer at nøkkelpersoner inkludert administrasjonen, styret og ledelsen oppfyller disse kravene.

B.3 Risikostyringssystemet

Risikostyring sikrer selskapets måloppnåelse gjennom identifisering og analyse av relevante risikoer som kan hindre måloppnåelse, samt tilrettelegger for effektive tiltak for å håndtere, kontrollere og rapportere risikoene. Relevante risikoer og internkontrolltiltak vurderes ved alle beslutninger om vesentlige endringer i virksomheten.

Figur: Risikostyringssystemet

Styret beslutter retningslinjen for risikostyring og internkontroll, som fastsetter styrets krav til risikostyring og internkontroll i KLP Skadeforsikring AS, og de grunnleggende prinsipper, prosesser, roller og ansvar.

Risikostyringssystemet bidrar til å sikre selskapets måloppnåelse gjennom:

- Etablering av hensiktsmessige risikostrategier for å styre risikotakingen
- Identifisering, måling, overvåking og rapportering av alle vesentlige risikoer som kan hindre måloppnåelse
- Etablering av beredskapsplaner for å håndtere konsekvensene av gjenværende risikoer

Strategier

Investerings- og likviditetsstrategien vedtas på høsten for det kommende kalenderåret. Her vedtas blant annet mål for samlet risiko for markedsrisiko og forsikringsrisiko. Markedsrisikoen måles månedlig ved risikomålet Value at Risk (VaR), som er definert som det verditap man med en gitt sannsynlighet ikke vil overstige på en posisjon eller portefølje innenfor en gitt tidshorisont.

Strategi for forsikringsrisiko vedtas årlig. Premien fastsettes på bakgrunn av tidligere års erfaringer. I tillegg til skadeprosenten inngår et kapitalbetjeningselement i premiefastsettelsen. Bransjer med høy usikkerhet i skadeprosenten vil ha et høyt

kapitalbetjeningselement. I tillegg inngår reassuranssekostnader og administrasjonskostnader i vurderingene rundt fastsettelse av premienivåer. Markedsforhold påvirker også endelig premiefastsettelse.

Retningslinjer

Selskapet har utarbeidet et omfattende sett av retningslinjer, regelverk og instruksjoner som sikrer god risikostyring gjennom hensiktsmessige og grundige prosesser og prosedyrer. De fleste retningslinjene revideres årlig og godkjennes av styret, noen godkjennes av administrerende direktør. Noen av retningslinjene er konsernovergripende, det vil si at selskapet har samme retningslinjer som morselskapet. Administrerende direktør fastsetter videre det nødvendige regelverk for å gjennomføre retningslinjene.

Rapportering

Rapportering av risiko i KLP Skadeforsikring AS skjer på mange nivåer. I hvert styremøte inkluderer administrerende direktør aktuelle tema i sin rapportering. Styret mottar også en detaljert månedsrapport om selskapets utvikling.

Risikostyringsfunksjonen og aktuarfunksjonen utarbeider både kvartalsvise og årlige rapporter fra sine områder som styret behandler. Compliancefunksjonen utarbeider en årlig rapport til styret.

Beredskapsplaner

Kapitalplanen i KLP Skadeforsikring AS inneholder beredskapsplaner for manglende oppfyllelse av kapitalkrav. Kapitalplan utarbeides på vårparten og legger langsiktige føringer for selskapets kapitalisering.

B.3.1 Risikostyringsfunksjonen

Ansvarsområder

Risikostyringsfunksjonen sikrer at selskapet har en effektiv og hensiktsmessig risikostyring som bidrar til selskapets måloppnåelse.

Risikostyringsfunksjonen overvåker risikostyringssystemet samt risikoprofilen og skal ha oversikt over de risikoer KLP Skadeforsikring AS har, eller kan bli, eksponert for.

Risikostyringsfunksjonen bistår administrasjonen, ledelsen og internrevisor samt andre funksjoner i å sikre og gjennomføre risikostyringssystemet på en effektiv måte.

Risikostyringsfunksjonen påser at styre- og ledelsesfatsatte rammer for risiko etterleves og er i samsvar med eksterne og interne krav, og vurderer om forutsetningene som benyttes i selskapets risikoberegninger er rimelige. De sørger i tillegg for at risikostyringskomiteen og styret til enhver tid er tilstrekkelig informert om konsernets samlede risikoprofil.

Årlig leverer selskapet en egevaluering av solvens og risiko, ORSA² rapport til Finanstilsynet. Risikostyringsfunksjonen koordinerer både utarbeidelsen av ORSA-, SFCR³- og RSR⁴-rapporten.

Hvordan funksjonen er implementert

Risikostyringsfunksjonen ivaretas av Seksjon Risikoanalyse og Kontroll i KLP. Funksjonen deltar på møter i risikostyringskomiteen, samt i styremøter der risikofaglige temaer diskuteres. Risikostyringsfunksjonen utarbeider kvartalsvise rapporter der risikobildet, samt

---

² Egenvurdering av risiko- og kapitalsituasjon i selskapet (Own Risk and Solvency Assessment)

³ Rapport om Solvens og Finansiell stilling (Solvency and Financial Condition Report)

⁴ Regelmessig tilsynsrapportering (Regulatory Supervisory report)

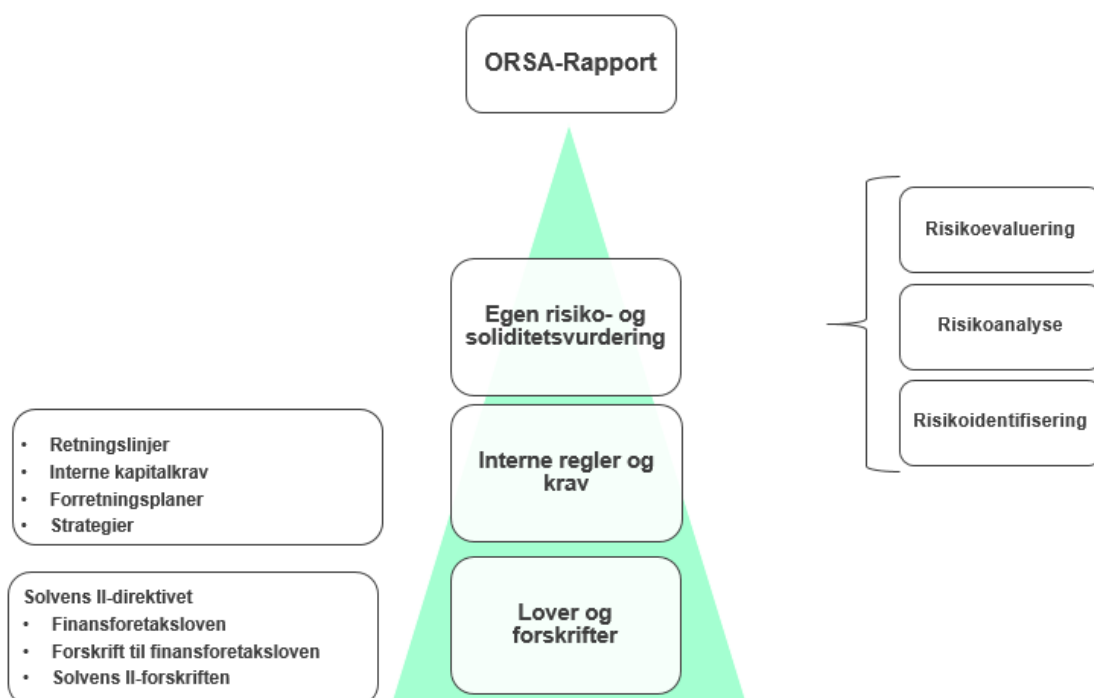
aktivitetene som er gjennomført, beskrives. Rapporten fremlegges for administrerende direktør og styret. Se beskrivelse av de tre forsvarslinjer i B.4 Internkontrollsystemet.

B.3.2 Egenvurdering av risiko og solvens

I ORSA prosessen vurderes solvenskapitalbehovet på kort og lang sikt, og hvordan dette skal oppfylles. ORSA prosessen er en sentral del av styrings- og beslutningsgrunnlaget i selskapet. ORSA prosessen er fastsatt av styret i en egen retningslinje. Retningslinjen fastsetter hovedprinsipper som krav til gjennomføring, ansvarsfordeling, resultatkrav og dokumentasjon. Prosessen gjennomføres årlig på vårparten og behandles normalt på styremøtet i mai.

KLP Skadeforsikring AS sitt solvenskapitalbehov er gitt av det regulatoriske kapitalkravet da dette er høyere enn det som fremkommer ved å benytte egne forutsetninger og metoder.

Figur: *Prosess for egenvurdering av risiko og solvens*

ORSA prosessen bygger i stor grad på selskapets andre prosesser og strategier for styring av risiko og soliditet.

Risikostyringsfunksjonen har en sentral rolle i ORSA-prosessen, og har ansvar for å koordinere gjennomføringen av ORSA-prosessen. Prosessen følger et etablert sett av oppgaver som starter med innledende diskusjoner i risikostyringskomiteen. Her identifiseres momenter det skal legges vekt på i årets prosess, gjerne med bakgrunn i evalueringer og tilbakemeldinger fra forrige prosess.

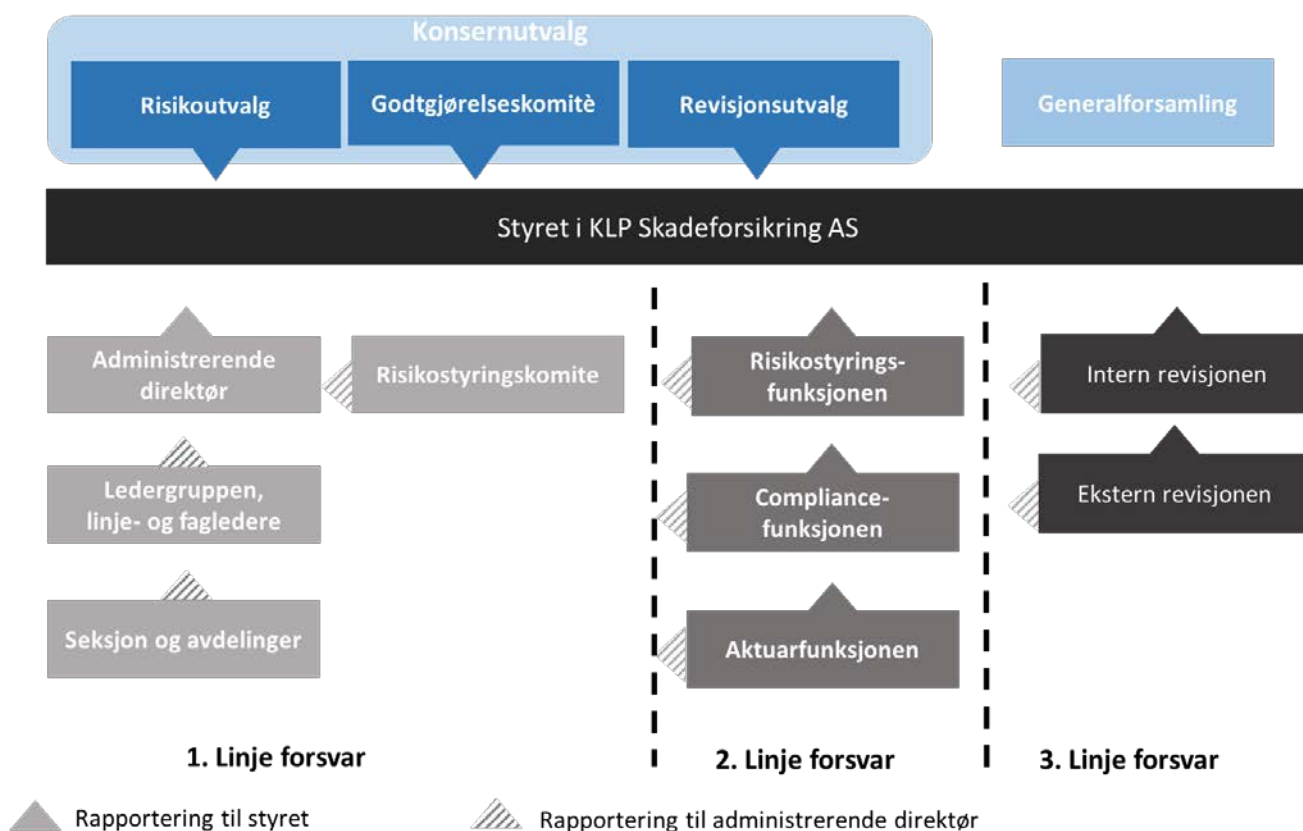
Plan for ORSA og forslag til endringer i relaterte retningslinjer, behandles av styret før ORSA-prosessen starter. Dette gjøres normalt i desember. Arbeid med sensitivitetstester, scenarioanalyser og spesielt utvalgte momenter foregår frem til slutten av mars hvor rapporten ferdigstilles.

Styret gjennomgår og godkjenner prosessen. Først godkjennes retningslinje for ORSA og plan for ORSA og deretter selve rapporten. Dette sikrer styrets eierskap til prosessen.

B.4 Internkontrollsystem

B.4.1 Oversikt over systemet for risikostyring og internkontroll

Risikostyringssystemet i KLP Skadeforsikring AS er organisert etter prinsippet om de tre forsvarslinjer. Dette er i tråd med moderne prinsipper for risikostyring og er tilpasset kravene i Solvens II.

Administrerende direktør samt alle ledere og ansatte i de operasjonelle enhetene utgjør **førstelinen**. De har det primære ansvaret for god risikostyring gjennom sitt ansvar for å utføre sitt arbeid i tråd med fullmakter, instruksjoner og retningslinjer. Ledere har utviklet forsvarlige rutiner og kontrolltiltak innenfor sine områder.

Andrelinjen består av risikostyringsfunksjonen, aktuarfunksjonen og compliancefunksjonen. Andrelinje overvåker risiko, gir råd og rapporterer risikobildet fra sine områder til administrerende direktør og styret.

KLP Skadeforsikring AS har utkontraktert sin risikostyrings- og aktuarfunksjon til KLP ved seksjonen Risikoanalyse og Kontroll.

Tredjelinje består av internrevisjonen og selskapets ekstern revisor. De overvåker at første- og andrelinjeforsvaret fungerer effektivt og gir en uavhengig bekreftelse av dette til styret.

Risikoutvalg og revisjonsutvalg

KLP Skadeforsikring AS er et heleid datterselskap av KLP, og har felles risikoutvalg med morselskapet. Morselskapet vurderer risiko og kapitalbehov for gruppen under ett. Risikoutvalget og revisjonsutvalget er forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret med fokus på risikostyring og internkontroll.

Godtgjørelseskomité

Godtgjørelseskomiteen er et saksforberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styrets behandling av kompensasjonsspørsmål. Utvalget tilrettelegger for at kravene i lov og forskrift om godtgjørelsesordninger overholdes. Medlemmene i utvalget er styreleder og styremedlemmer i KLP.

Risikostyringskomiteen

Administrerende direktør har etablert en komite som er hans rådgivende organ i saker som angår selskapets overordnede risiko og solvens. I komiteen deltar ledergruppen i tillegg til risikostyringsfunksjonen, en analytiker og ansvarlig for reassuranseoppfølgingen i selskapet. Compliance-funksjonen deltar etter behov. Komiteen behandler ORSA-prosessen og ORSA-rapporten, samt SFCR- og RSR-rapporten.

Som et ledd i selskapets risikostyring gjennomgår alle enheter årlig de operasjonelle risikoene som kan hindre enhetenes måloppnåelse. Enhetenes risikovurdering samles på selskapsnivå og utgjør grunnlaget for vurdering av selskapets totale operasjonelle risiko.

B.4.2 Compliancefunksjonen

Ansvarsområder

Compliancefunksjonen skal bistå ledelsen med å utarbeide og implementere et effektivt internkontrollsystem for å håndtere risiko for manglende etterlevelse av eksternt og internt regelverk. Funksjonen bistår styret og ledelsen i å påse at KLP har implementert effektive prosedyrer for å sikre etterlevelse av gjeldende regelverk, herunder rammeverket for effektiv styring og kontroll.

Compliancefunksjonen arbeider både forebyggende gjennom rådgivning og veiledning, og gjennomfører kontrollaktiviteter for å påse at internkontrollen i virksomheten er effektiv. Dog er aktivitetene særlig rettet mot rådgivning, dialog, tilstedeværelse og opplæring. Målet for aktivitetene er å utvikle en organisasjonskultur der etterlevelse av rammeverket har en iboende verdi.

Compliancefunksjonen i KLP Skadeforsikring AS bidrar til:

- At styret, ledelsen og ansatte tilføres tilstrekkelig innsikt i, eller forståelse for, compliancerisikoen knyttet til aktuelt regelverk
- Å rapportere om forhold som har, eller kan få vesentlig betydning for virksomheten

Hvordan funksjonen er implementert

KLP Skadeforsikring AS har etablert en selvstendig Compliancefunksjon, som rapporterer direkte til administrerende direktør og styret i KLP Skadeforsikring AS. Compliancefunksjonen utarbeider en årsplan som sikrer at relevante områder blir vurdert ut fra en risikobasert tilnærming. Det er fastsatt en egen retningslinje for compliancefunksjonen som revideres årlig av styret i KLP Skadeforsikring AS.

For å sikre uavhengighet har ikke compliancefunksjonen en utførende eller besluttsende rolle i virksomheten og utfører sine oppgaver på eget initiativ uten hindringer fra ledelsen eller øvrige ansatte. Compliancefunksjonen har tilgang til alle relevante lederfora i selskapet.

B.5 Internrevisjonsfunksjonen

B.5.1 Utøvelse av internrevisjonen

Internrevisor bidrar til at selskapet har hensiktsmessige og effektive prosesser for risikostyring, internkontroll, eierstyring og selskapsledelse. Internrevisjonen kontrollerer at KLP Skadeforsikring AS er organisert og drives på en forsvarlig måte, og i samsvar med gjeldende krav til virksomheten. Internrevisor rapporterer direkte til styret.

Internrevisor utarbeider en årlig revisjonsplan for områder som skal revideres. Områdene som revideres er drifts- og støtteprosesser, risikostyringssystemer, IT-systemer og IT-sikkerhet, produkter og regulatoriske pålegg. Revisjonsplanen vedtas av styret.

Resultatet av revisjonen blir gjennomgått med operativ og ansvarlig leder for området som er revidert og forelagt styret. Ansvarlig leder for revidert område tar stilling til anbefalinger, og setter frist for implementering av anbefalingen(e). Status for gjennomføring av anbefalingene blir forelagt styret i internrevisjonens årsrapport. I internrevisjonens årsrapport gis det også en vurdering av virksomhets- og risikostyringen og vurdering av internkontrollen på hovedområder.

Internrevisjonen følger med på intern driftsrapportering, styresaker og rapporter, samt har kommunikasjon med ledelsen, risikostyrings-, compliance- og aktuarfunksjonen og eksterne revisor.

På eget initiativ eller etter anmodning fra administrasjonen, gjennomfører internrevisjonen også ad hoc undersøkelser eller oppgaver innen kontrollrelaterte problemstillinger.

B.5.2 Internrevisjonsfunksjonens uavhengighet og objektivitet

KLP Skadeforsikring AS kjøper internrevisjonstjenester fra den sentrale enheten i KLP (morselskapet). Internrevisjonen er underlagt styret og er i sitt arbeid faglig uavhengig av de områder og personer som revideres. Styret i KLP (morselskapet) foretar ansettelse, avskjedigelse og fastsetter betingelser for leder for internrevisjonen. Internrevisjonen har ikke noe operativt ansvar, resultatansvar eller beslutningsmyndighet innenfor de ulike virksomhetsområdene. Internrevisjonen gjennomfører ikke løpende driftsoppgaver, foretar ikke beslutninger og utfører ikke andre aktiviteter som svekker uavhengigheten eller objektiviteten.

Lederen av internrevisjonen bekrefter årlig overfor styret at internrevisjonen er uavhengig.

Hvert femte år gjennomføres det en ekstern evaluering av internrevisjonen i KLP, den siste ble gjennomført i 2013. Revisjonsutvalget i KLP gjennomgår evalueringen og kommuniserer resultatet av denne til styret i KLP.

B.6 Aktuarfunksjonen

Aktuarfunksjonen sikrer at metoder, modeller og forutsetninger i beregningen av forsikringstekniske avsetninger er hensiktsmessige og effektive.

Aktuarfunksjonen utarbeider minst én gang per år en skriftlig rapport som skal framlegges for administrerende direktør i KLP Skadeforsikring AS. Rapporten dokumenterer alle oppgaver som aktuarfunksjonen har utført, samt resultatene av dem, og identifisere eventuelle mangler og gir anbefalinger om hvordan manglene bør rettes opp.

Aktuarfunksjonen ivaretar følgende:

- Sikring av at metoder, modeller og forutsetninger i beregningen av forsikringstekniske avsetninger er hensiktsmessige
- Vurdering av om dataene som benyttes i beregningen av forsikringstekniske avsetninger er tilstrekkelige og av nødvendig kvalitet
- Sammenligning av beste estimat mot foretakets erfaringer
- Informere styret og ledelsen om hvorvidt beregningen av forsikringstekniske avsetninger er pålitelige og tilstrekkelige
- Etterprøving av eventuelle forenklete beregninger av beste estimat som er basert på tilnærmede verdier (approksimasjoner) og individuelle vurderinger av meldte erstatningstilfeller (erstatningsavsetninger)
- Uttale seg om foretakets retningslinjer for tegning av forsikringer
- Uttale seg om foretakets gjensikringsordninger er tilstrekkelige
- Bidra til effektiv gjennomføring av risikostyringsssystemet, særlig med hensyn til risikomodelleringen som danner grunnlaget for beregningen av solvenskapitalkravet og egenvurderingen av foretakets kapitalbehov

Hvordan funksjonen er implementert

Rollen som utførende aktuar i KLP Skadeforsikring AS innehas av sjefaktuar i KLP Skadeforsikring AS (første linje). Rollen som kontrollerende aktuar innehas av aktuar som organisatorisk er ansatt i konsernets seksjon for Risikoanalyse og Kontroll. Både sjefaktuar og aktuarfunksjonen er utdannede aktuarer og begge er medlemmer av Den norske Aktuarforening.

Begge aktuarene er medlem av risikostyringskomiteen for KLP Skadeforsikring AS. De har tilgang til styresaker i selskapet og deltar i styremøter der aktuarielle og risikofaglige temaer diskuteres.

Aktuarfunksjonen utarbeider årlig en skriftlig rapport som framlegges for administrerende direktør og styret i KLP Skadeforsikring AS.

Aktuarfunksjonen er ytterligere beskrevet i kapittel B.2.

B.7 Utkontraktering

Det er vedtatt en felles retningslinje for utkontraktering for konsernet. Retningslinjen er vedtatt av styret i KLP og er førende for tilsvarende retningslinjer i alle datterselskapene. KLP Skadeforsikring AS sin retningslinje for utkontraktering er identisk med morselskapets retningslinje. Retningslinjen inneholder følgende:

- Formål
- Virkeområde
- Selskapets ansvar ved utkontraktering
- Nærmere om hva som anses som utkontraktering i et skadeselskap
- Overordnede prinsipper for utkontraktering
- Meldeplikt
- Krav til oppdragsavtalen
- Kontroll av oppdragstakers virksomhet
- Oversikt over utkontraktert virksomhet
- Forhold til annet regelverk. Revisjon
- Dokumenthistorikk

Utkontraktering av kritiske eller viktige funksjoner og oppgaver i KLP Skadeforsikring AS er beskrevet under.

- Drift / forvaltning av deler av selskapets IT-systemer
- Forvaltning av selskapets investeringsmidler – konsernintern utkontraktering
- En del kontoradministrative tjenester – konsernintern utkontraktering
- Enkelte skadehåndteringstjenester

KLP Skadeforsikrings AS sitt ansvar for risikostyring og internkontroll omfatter også utkontraktert virksomhet. Utkontraktering fratrar ikke selskapet ansvar overfor kunder eller offentlige myndigheter.

B.8 Andre opplysninger

Alle vesentlige opplysninger om system for risikostyring og internkontroll anses dekket i det foregående.

C. Risikoprofil

Risiko knytter seg til hendelser som kan påvirke inntjeningen i positiv eller negativ retning.

Selskapets største risikoer er:

- **Forsikringsrisiko**
Omfatter de risikoer som selskapet er eksponert for gjennom sin forsikringsvirksomhet.
- **Markedsrisiko**
Omfatter de risikoer som selskapet er eksponert for gjennom sine investeringer.
- **Motpartsrisiko**
Omfatter risikoen for at en eller flere motparter i ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til kontrakter tegnet med selskapet.
- **Operasjonell risiko**
Risikoen for en operasjonell uønsket hendelse medfører et økonomisk tap for selskapet.

Disse fire risikoene inngår i beregningen av selskapets solvenskapitalkrav. Kvantifisering av risikoen i selskapet gjøres ved bruk av standardmetoden under Solvens II-regelverket.

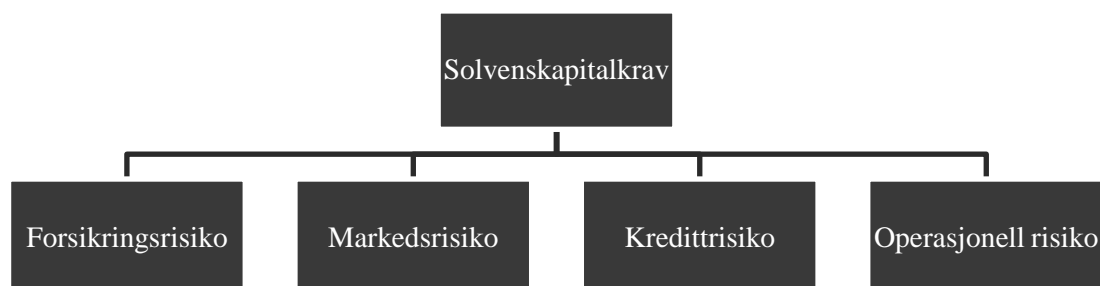
Solvenskapitalkrav etter Solvens II-reglene beregnes utfra ulike stress (tap) på forsikringsrisiko, markedsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko. De ulike stressene er satt slik at sannsynligheten for å få et tap større enn dette solvenskapitalkravet, kun forventes i 1 av 200 år, altså med en sannsynlighet på 0,5 prosent. Stressfaktorene er gitt av EIOPA⁵ og er felles for alle forsikringsselskap som omfattes av Solvens II-regelverket.

Det er også andre former for risiko, som risiko for endret konkurransesituasjon og omdømmerisiko. Dette er risiko for at selskapet taper fremtidige inntekter uten at det skaper et kapitalbehov nå.

KLP Skadeforsikring AS foretar også beregninger basert på egne forutsetninger ved hjelp av en egen modell kalt Metarisk modellen. Resultatene benyttes til flere typer analyser og risikostyring. De viktigste bruksområdene er optimalisering av selskapets reassuranseprogram og verifisering av selskapets solvenskrav.

Den egenutviklede modellen gir lavere tapspotensial enn standardmodellen under Solvens II-regelverket. Det er derfor konkludert med at Solvens II-regelverket gir et (mer enn) strengt nok kapitalkrav for selskapet.

Figur: Hoveddrivere for solvenskapitalkravet

⁵ European Insurance and Occupational Pensions Authority

C.1 Forsikringsrisiko

Forsikringsrisikoen kan deles i to deler. Premierisiko og reserverisiko

Premierisiko

Premierisiko er knyttet til kommende års forretning, herunder risikoen for at det inntreffer store skader og/eller katastrofemhendelser. Riktig premiefastsettelse, gode tegningsregler og riktig reassuransesbeskyttelse er viktige i forhold til å styre denne risikoen.

Premien fastsettes på bakgrunn av tidligere års erfaringer rundt skadekostnader. Usikkerhet rundt forventningen er også avgjørende for fastsettelsen av premienivåene. I tillegg inngår reassuranseskostnader og administrasjonskostnader i vurderingene rundt fastsettelse av premienivåer. Markeds- og konkurranseforhold kan også ha påvirkning.

Reserverisiko

Reserverisikoen er risikoen for at erstatningsreserven ikke er tilstrekkelig til å dekke allerede inntrufne skader, det vil si at det faktiske beløpet som skal dekke skaden, er høyere enn det beløpet som er satt av til å dekke skaden. Reserverisiko er altså knyttet til tidligere forretning. Reserverisikoen omfatter både inntrufne men ikke rapporterte skader og rapporterte men ikke oppgjorte skader.

Samlet forsikringsrisiko

Solvens II-regelverket gir oss ett samlet tapspotensiale på forsikringsrisikoen per 31.12.2017 på 479 millioner kroner (460 millioner kroner per 31.12.2016). I ett av to hundre år er forventet tap større eller lik dette.

Det forventes noe økning i tapspotensialet for forsikringsrisiko fra Solvens II i tiden fremover. Økningen kommer hovedsakelig som følge av økt forretningsvolum. Økningen i tapspotensialet forventes ikke å være betydelig.

C.2 Markedsrisiko

Selskapets markedsrisiko oppstår i forvaltningen av selskapets kapital. Kapitalen består av selskapets egenkapital og de forsikringstekniske avsetningene. Selskapet ønsker en portefølje med høyest mulig avkastning, der forvaltningen til enhver tid er styrt av en forsvarlig finansforvaltning hensyntatt de forpliktelsene og den soliditet selskapet har.

Selskapet forvaltet verdier for 4,1 milliarder kroner per 31.12.2017.

Diversifisering er et viktig element i risikostyringen av investeringsporteføljen. Det er et etablert prinsipp at investeringsporteføljen skal være godt diversifisert og omfatte ulike aktivklasser, bransjer og regioner. Investeringsporteføljen inneholder instrumenter med ulik markedsrisiko og likviditet, ulik løpetid, ulik grad av kreditteksponering etc.

KLP Skadeforsikring AS investerer i instrumenter og aktivklasser hvor risikoen kan identifiseres, måles, overvåkes og rapporteres. Dette gjelder både for likvide instrumenter som noterte aksjer og obligasjoner, men også for mindre likvide investeringer innenfor unoterte aksjer og obligasjoner, eiendom og andre rentebærende instrumenter i den grad det er aktuelt.

Derivater benyttes primært innenfor risikostyring til kostnads- og tidseffektiv implementering av porteføljeendringer, samt innenfor valutasikring. I tillegg kan derivater også benyttes til å effektivisere kapitalforvaltningen.

Vår vurdering er at porteføljen oppfyller kravene til forsvarlig kapitalforvaltning ("forsiktighetsprinsippet") som gitt i artikkel 308 nr. 3 bokstav d i Vedlegg til Forskrift om utfyllende regler til Solvens II-forskriften. Selskapet følger også selskapets investerings- og likviditetsstrategi, samt retningslinje for styring av investeringsrisiko. De to siste er gitt av styret i KLP Skadeforsikring AS. Rammene for forvaltning av selskapets kapital og reassuransse blir årlig evaluert av selskapets styre.

Figur: Hoveddrivere for markedsrisiko

Markedsrisikoen er risikoen for tap som følge av endringer i markedspriser på ulike aktiva. Markedsrisikoen avhenger både av hvor stor eksponeringen er i de ulike aktiva og av volatiliteten i markedsprisene samt endring i kredittmarginer (spreadrisiko) og endringer i valutakurser.

De forskjellige risikotypene påvirker hverandre. En matching av forsikringsforpliktelsene og investeringene vil kunne motvirke hverandre. Ved en rentenedgang vil neddiskontert erstatningsavsetning øke samtidig som det oppstår en umiddelbar gevinst på foretatte investeringer. Økt behov for erstatningsavsetninger kan dermed i stor grad dekkes av gevinst på investeringene. Motsatt ved en renteøkning, vil tap på investeringene motvirkes av at neddiskonterte erstatningsavsetninger reduseres.

Konsentrasjonsrisiko er risikoen for endringer i markedsverdi av aksjer, obligasjoner og renteeksponeringer som inngår i spreadmodulen, som følge av vesentlig konsentrasjon mot en enkelt motpart.

Den største ikke-statlige enkelteksponering i investeringsporteføljen per 31.12.2017 utgjorde 123,4 millioner kroner (121,5 millioner kroner i 2016), tilsvarende 3,0 prosent av samlede investeringsaktiva (3,0 prosent i 2016).

KLP Skadeforsikring AS har investeringer i fond forvaltet av KLP Kapitalforvaltning AS og valutasikrer deler av sin internasjonal eksponering på lik linje med fondene. Økonomisk sikring av valutaeksponeringen gjøres gjennom derivater. KLP Skadeforsikring AS sine eiendomsinvesteringer er i norske kroner.

Solvens II-regelverket gir oss ett samlet tapspotensiale på markedsrisikoen per 31.12.2017 på 583 millioner kroner (515 millioner kroner per 31.12.2016). I ett av to hundre år er forventet tap større eller lik dette.

Det forventes noe økning i tapspotensialet for markedsrisiko fra Solvens II i tiden fremover. Økningen kommer hovedsakelig som følge av økt forvaltning og ikke fra økning i risikoutsatte investeringsalternativer. Selskapet har gode marginer til solvenskravet, slik at dette ikke bør legge strenge føringer på investeringsstrategien.

C.3 Kreditrisiko

Kreditrisiko er risiko for tap som skyldes at motparter ikke kan oppfylle sine gjeldsforpliktelser. Risikoen omfatter tap på utlån og tap knyttet til bankinnskudd, eller manglende kontraktoppfyllelse fra motparter i gjenforsikringsavtaler eller finansielle derivater. Tap i verdipapirporteføljen som kan knyttes til disse typer tap, er kategorisert som markedsrisiko.

Derivater benyttes kun i forvaltning av aksje- og rentefondene selskapet har investeringer i. Selskapet benytter derivater kun til sikringsformål. Eksponering og risiko fra derivatavtalene er derfor liten.

Selskapet sprer avgitt forsikringsansvar på et bredt utvalg av reassurandører. Ingen reassurandør hadde svakere kredittrating enn A- ved avtaleinngåelse. Gjenforsikringsavtalene dekker kun storskader. Per 31.12.2017 er samlet gjenforsikringsandel av inntrufne skader 118 millioner kroner og motpartsrisikoen mot disse er liten. Motpartsrisiko for en potensiell katastrofehendelse som skal dekkes av reassurandørene er større i henhold til Solvens II-regelverket.

Kreditrisiko knyttet til øvrige fordringer kan ikke unngås. Imidlertid er store deler av selskapets fordringer knyttet mot kommuner og offentlig virksomhet som naturlig har lav risiko for mislighold.

Solvens II-regelverket ga oss ett tapspotensiale på 88 millioner kroner per 31.12.2017 på kredittrisikoen (72 millioner kroner per 31.12.2016). I ett av to hundre år er forventet tap på motparter større eller lik dette.

C.4 Likviditetsrisiko

KLP Skadeforsikring AS har tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld. Dette er sikret ved at en stor del av selskapets eiendeler er likvide. Likviditetsrisikoen for selskapet knytter seg først og fremst til kostnader ved frigjøring av midler for å møte forpliktelser ved forfall. Store deler av investeringene er i rentebærende fondsandeler uten innløsningskostnad, og kostnaden ved frigjøring av likviditet vil derfor være tilnærmet lik null.

Behovet for likviditet er først og fremst knyttet til utbetaling av erstatninger og til dekning av løpende driftskostnader. Ekstraordinære skadehendelser og samtidige utbetalinger av større skadeerstatninger, kan skape et likviditetsbehov ettersom erstatninger skal utbetales fortløpende. Noe likviditetsbehov vil oppstå umiddelbart, men man kan i de fleste tilfeller anta at utbetalingene vil spres over en lengre periode. Ekstraordinære skadehendelser dekkes hovedsakelig av våre reassuranseavtaler.

Samlet forventet overskudd i fremtidig premie på inngåtte kontrakter er 6 millioner kroner. Her er også forventet kostnad ved inngåtte reassuranseavtaler trukket i fra.

C.5 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for økonomisk tap eller tap av omdømme som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser/systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser, inkludert juridisk risiko.

Solvens II-regelverket ga oss ett tapspotensiale på operasjonell risiko per 31.12.2017 på 58 millioner kroner (61 millioner kroner per 31.12.2016). I ett av to hundre år er forventet tap større eller lik dette beløpet.

C.6 Andre vesentlige risikoer

Det er ikke avdekket andre vesentlige forhold knyttet til selskapets risikoprofil.

C.7 Andre opplysninger

Totalt sett har selskapet beregnet et samlet solvenskapitalkrav etter diversifisering per 31.12.2017 på 758 millioner kroner (674 millioner kroner per 31.12.2016) med en tilhørende solvenskapital på 1 764 millioner kroner (1 758 millioner kroner per 31.12.2016). Dette gir en solvenskapitaldekning på 233 prosent, noe som er meget solid (261 prosent per 31.12.2016). Verdsettelsen av solvenskapitalen er beskrevet mer utfyllende i kapittel D. Verdsettelse for solvensformål, og solvenskapitaldekningen er beskrevet mer utfyllende i kapittel E. Kapitalstyring. Alle beregningene er gjort i henhold til Solvens II-regelverket.

For å vurdere kapasitet til å stå imot svingninger og uforutsette hendelser innenfor det som må kunne påregnes i årene fremover, har selskapet gjennomføre sensitivitetstester og scenarioanalyser. Testene er definert i forkant av prosessen og er adressert hovedrisikodriverne til selskapet og områder hvor selskapet er spesielt utsatt. Testene gir et utgangspunkt for å vurdere evnen til å oppfylle interne og eksterne kapitalkrav under endrede forutsetninger. Sensitivitetsanalyse innebærer at én faktor endres av gangen, mens scenarioanalyser defineres som vurdering av effekten av en kombinasjon av flere faktorer. Følgende forutsetninger legges til grunn for de ulike risikodriverne:

- **Aksjer:** Markedsverdiene for aksjer øker / faller med +/- 20 prosent. Dette har betydning for tilgjengelig solvenskapital. Den symmetriske justeringsfaktoren beregnes på nytt inkludert økning / fall på +/- 20 prosent, og kapitalkravet beregnes på nytt.
- **Renter:** Rentekurven parallellforskyves 100 basispunkter opp / ned. Verdi av eiendeler og forpliktelser beregnes på nytt, og ut fra dette beregnes ny solvenskapital og nytt solvenskapitalkrav.
- **Spread:** Spread-påslaget endres med 100 basispunkter opp / ned. Dette har en effekt på tilgjengelig kapital, og kapitalkravet beregnes på nytt.
- **Eiendom:** Markedsverdiene for eiendom øker / faller med +/- 20 prosent. Dette har betydning for tilgjengelig solvenskapital, og kapitalkravet beregnes på nytt.

Tabellen under viser de ovennevnte scenarioene med tilhørende effekt på solvenskapitalmarginen.

Solvenskapitaldekningen	
Utgangsverdi	233 %
Aksjer ned 20 %	239 %
Aksjer opp 20 %	226 %
Renter ned 100 basispunkter	240 %
Renter opp 100 basispunkter	225 %
Spread ned 100 basispunkter	250 %
Spread opp 100 basispunkter	214 %
Eiendom ned 20 %	221 %
Eiendom opp 20 %	243 %

Årsaken til at et fall i aksjer på 20 % gir en økning i solvenskapitaldekningen, er at den symmetriske justeringsfaktoren beregnes på nytt i etterkant av et slikt aksjefall. Som en følge av redusert aksjestress, vil kapitalkravet reduseres relativt sett mer enn kapitalen reduseres.

Av tilsvarende årsak vil en økning i aksjeverdiene på 20 % føre til en reduksjon i solvenskapitaldekningen.

Hvis vi kombinerer alle variantene som bidrar negativt til solvenskapitaldekningen, det vil si aksjer opp 20 prosent, renter ned 100 basispunkter, spread ned 100 basispunkter og eiendom ned 20 prosent, vil solvenskapitaldekningen bli 189 prosent. Dette viser at selskapet vil være godt kapitalisert også etter et slikt scenario.

D. Verdsettelse for solvensformål

D.1 Eiendeler

Eiendelene per 31.12.2017 under Solvens II og bokførte eiendeler i regnskapet, er sammensatt som følger:

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2017

Eiendeler	Solvens II-verdier	Regnskap bokført
Immaterielle eiendeler	0	26
Eiendeler ved skatt (utsatt skattefordel)	18	0
Investeringer	4 234	4 142
-Investeringer i tilknyttede foretak (eiendom ans)	653	653
-Obligasjoner	1 634	1 542
-Verdipapirfond mv	1 947	1 947
Gjenforsikringsandel	65	118
Fordringer direkte forsikring	-7	194
Fordringer gjenforsikring	7	7
Fordringer ikke forsikringsrelaterte	0	0
Kontanter og kontantekvivalenter	108	108
Sum eiendeler	4 426	4 594

Tabellen under er per 31.12.2016

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2016

Eiendeler	Solvens II-verdier	Regnskap Bokført
Immaterielle eiendeler	0	9
Eiendeler ved skatt (utsatt skattefordel)	16	0
Investeringer	4 168	4 087
-Investeringer i tilknyttede foretak (eiendom ans)	617	617
-Obligasjoner	1 453	1 373
-Verdipapirfond mv	2 097	2 097
Gjenforsikringsandel	117	119
Fordringer direkte forsikring	172	172
Fordringer gjenforsikring	11	11
Fordringer ikke forsikringsrelaterte	3	3
Kontanter og kontantekvivalenter	88	88
Sum eiendeler	4 574	4 489

Verdsettelsen under Solvens II gjøres til virkelig verdi. I forhold til regnskapet, medfører det en forskjell for KLP Skadeforsikring AS i:

- Immaterielle eiendeler
- Eiendeler ved skatt (utsatt skattefordel)
- Hold til forfall-investeringer
- Gjenforsikringsandel av forskningstekniske avsetninger
- Fordringer mot forsikringstakere

Forskjellene mellom Solvens II-verdiene og bokførte verdier i regnskapet er beskrevet under.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler verdsettes til kroner null i henhold til Solvens II-regelverket.

Selskapets bokførte immaterielle eiendeler var 26 millioner kroner per 31.12.2017 (9 millioner kroner per 31.12.2016) og bestod av aktiverte IT-systemer. Ved videreutvikling eller kjøp av nytt IT-system aktiveres direkte henførbare kostnader for å få systemet installert og klart til bruk. Systemendringer som betraktes som vedlikehold, kostnadsføres løpende. Når et IT-system er ferdigstilt, avskrives aktiverte kostnader lineært over forventet brukstid. Hvis balanseført verdi er høyere enn gjenvinnbart beløp (nåverdi ved fortsatt bruk/eie), foretas det nedskrivning til gjenvinnbart beløp.

Eiendeler ved utsatt skatt (utsatt skattefordel)

Den utsatt skattefordelen var på 18 millioner kroner per 31.12.2017 (16 millioner kroner per 31.12.2016). Denne er ført som en eiendel i henhold til Solvens II-regelverket.

I henhold til regnskapsregelverket er dette ikke en eiendel.

Hold til forfall-investeringer

Solvens II-regelverket benytter virkelig verdi og viser 4 234 millioner kroner per 31.12.2017 (4 168 millioner kroner per 31.12.2016). Bokført regnskapsverdi var 4 142 millioner kroner (4 087 millioner kroner i 2016). Differansen var 92 millioner kroner per 31.12.2017 (81 millioner kroner per 31.12.2016).

Forskjellen er oververdier i selskapets hold-til-forfall portefølje.

Det vises til kapittel D.1.3 for nærmere redegjørelse for verdsettelsesprinsippene innenfor de forskjellige investeringskategoriene.

Gjenforsikringsandel av forsikringstekniske avsetninger

Solvens II-regelverket benytter virkelig verdi beregnet til 65 millioner kroner per 31.12.2017 (117 millioner kroner per 31.12.2016). Bokført regnskapsverdi var på samme tidspunkt 118 millioner kroner (119 millioner kroner per 31.12.2016).

Forskjellen på 53 millioner kroner fremkommer ved at Solvens II-verdien hensyntar

- Kontantstrømmer for aksepterte gjenforsikringsavtaler som ikke er påbegynt. Selskapet har tegnet reassuranseavtaler som gjelder fra 01.01.2018. Disse er hensyntatt i i Solvens II-balansen med forventet avgitt premie frem i tid og forventet mottatt gjenforsikringsandel av erstatninger.
- For løpende kontrakter hensyntar Solvens II-verdiene tiden frem til betalingen, dvs at det er foretatt en neddiskontering.
- Det også en liten justering ved at Solvens II-verdien hensyntar forventet tap på fordringer mot gjenforsikringsselskapene.

Fordringer mot forsikringstagere

Solvens II-verdien er beregnet til -7 millioner kroner per 31.12.2017. Bokført regnskapsverdi var på samme tidspunkt 194 millioner kroner.

Forskjellen på 200 millioner kroner fremkommer ved at solvens II-beregningene ikke tar med forfalte ikke fakturerte beløp som hovedsakelig består av fremtidige termininnbetalinger. Solvens II-verdien av forpliktelsene gitt ved forsikringstekniske avsetninger blir justert tilsvarende ved at disse fremtidige kontantstrømmene hensyntas i premieavsetningene.

D.1.1 Investeringseiendom

KLP Skadeforsikring AS eier andeler i Byporten ANS og i Frydenlund eiendom ANS. Disse investeringene klassifiseres som investeringseiendom og består av av bygninger og tomter, og vurderes til virkelig verdi på balansedagen. Selskapet benytter en verdsettelsesmodell for å beregne markedsverdi.

D.1.2 Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultat

Innenfor denne kategorien kan tilordningen være pliktig eller bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

- Finansielle eiendeler holdt for omsetning er eiendeler som er anskaffet primært med henblikk på å gi fortjeneste fra kortsiktige prissvingninger. Selskapets derivater inngår i denne kategorien med mindre de inngår som en del av en sikring
- Finansielle eiendeler bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Finansielle eiendeler klassifiseres i denne kategorien dersom de enten forvaltes som en gruppe, og hvor deres inntjening vurderes og rapporteres til ledelsen på grunnlag av virkelig verdi eller dersom klassifiseringen eliminerer eller reduserer regnskapsmessig inkonsistens i målingen

Finansielle eiendeler i KLP Skadeforsikring AS omfatter aksjer og andeler, andeler i aksjefond, alternative investeringer, obligasjoner, sertifikater og andeler i rentefond.

D.1.3 Prising av de ulike finansielle instrumenter

Aksjer (noterte)

Likvide aksjer verdsettes som hovedregel på basis av priser levert fra indeksleverandører. Samtidig sammenlignes priser mellom ulike kilder for å fange opp eventuelle feil.

Utenlandske rentepapirer

Utenlandske rentepapirer prises i hovedregel på bakgrunn av priser innhentet fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom flere ulike kilder for å fange opp eventuelle feil.

Norske rentepapirer – stat

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Bloomberg som kilde. Kursene sammenlignes med kursene fra Reuters for å avdekke eventuelle feil.

Norske rentepapirer – annet enn stat

Norske rentepapirer, unntatt stat, prises hovedsakelig direkte på kurser fra Nordic Bond Pricing. De papirene som ikke inngår hos Nordic Bond Pricing, prises teoretisk. For selskaper hvor Nordic Bond Pricing ikke leverer spreadkurver, benyttes spreadkurver fra tre norske banker. Når spreadkurver er tilgjengelig fra flere av disse bankene, benyttes et likevektet gjennomsnitt.

Rentepapirer utstedt av utenlandske foretak, denominert i kroner

Virkelig verdi beregnes etter de samme hovedprinsippene som for norske rentepapirer beskrevet ovenfor.

D.2 Forsikringstekniske avsetninger

Forsikringstekniske avsetninger under Solvens II og bokførte regnskapsverdier, er sammensatt som vist i tabell under per 31.12.2017.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2017

Forsikringstekniske avsetninger			
Solvens II-verdier		Regnskap bokført	
Premieavsetning	85	Ikke opptjent premie	369
Erstatningsavsetning	1 891	Erstatningsavsetning	1 995
Risikomargin	138		
Totalt	2 113	Totalt	2 364

Tabellen under er per 31.12.2016.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2016

Forsikringstekniske avsetninger			
Solvens II-verdier		Regnskap bokført	
Premieavsetning	279	Ikke opptjent premie	343
Erstatningsavsetning	1 787	Erstatningsavsetning	1 902
Risikomargin	124		
Totalt	2 190	Totalt	2 245

Verdsettelsen under Solvens II gjøres til virkelig verdi. I forhold til regnskapet og de bokførte verdiene, medfører det en forskjell for KLP Skadeforsikring AS. Forskjellene mellom Solvens II-verdiene og bokførte verdier i regnskapet er beskrevet videre i dette kapittelet.

D.2.1 Fastsettelse av de forsikringstekniske avsetningene

Bokført regnskap

Ved beregning av forsikringstekniske avsetninger er det foretatt individuell skadereservering for alle meldte skader. Reserveringene justeres i takt med løpende skadebehandling. Alle åpne skader skal ha en spesiell vurdering minst én gang i året.

Avsetning for inntrufne skader som ikke er meldt til selskapet, beregnes ved hjelp av statistiske modeller. Modellene hensyntar det erfaringsbaserte meldemønsteret innenfor de forskjellige risikogrupperne.

I skadeforsikring foretas det også målinger og justeringer av de totale erstatningsavsetningene, fra meldte skader og ikke meldte skader, slik at det totale avsetningsnivået blir målt opp mot endringer i risikoelementer som skadefrekvens, storskadeinnslag, bestandssammensetning og bestandsstørrelse. Erstatningsavsetningene er vurdert til forventningsrett nivå og inneholder avsetninger for fremtidige indirekte skadebehandlingskostnader. Erstatningsavsetningen er ikke neddiskontert.

Avsetning for ikke opptjent premie utgjør den proratariske delen av forfalt premie som opptjenes etter regnskapsavslutningen.

Solvens II-balansen

Erstatningsavsetningene i Solvens II-balansen utgjør nåverdien av fremtidige erstatningsutbetalinger for inntrufne skader samt skadebehandlingskostnader.

I praksis beregnes denne ved å neddiskontere de bokførte erstatningsreservene.

Premieavsetningen i Solvens II-balansen utgjør nåverdien av fremtidige premieinnbetalinger og fremtidige erstatningsutbetalinger samt administrasjonskostnader for ikke inntrufne skader. Solvens II-verdiene tar også hensyn til forventet avgang og forventet akseptert forretning for avgitte tilbud som selskapet har forpliktet seg til. Det er fremtidige innbetalinger som står for det meste av forskjellen mot bokført uopptjent premie.

Risikomarginen i Solvens II-balansen er en avsetning som er ment å dekke kostnader det vil medføre å få et annet selskap til å overta selskapets forsikringsportefølje. Denne er beregnet ut fra nåverdien av kapitalkostnaden et overtagende selskap vil få når det må holde risikokapital lik solvenskapitalkravet som oppstår ved å overta porteføljen.

Mer spesifikt beregnes solvenskapitalkravet som oppstår umiddelbart ved å overta forsikringsporteføljen med alle tilhørende forsikringsforpliktelser og fordringer.

Solvenskapitalkravet frem i tid reduseres i takt med reduksjonen i beste estimat for de forsikringstekniske forpliktelsene.

Risikomarginen er så nåverdien av kapitalkostnaden ved å holde risikokapital lik solvenskapitalkravet gjennom hele avviklingstiden.

D.2.2 Fastsettelse av de forsikringstekniske avsetningene per bransje

Premieavsetning (Solvens II) versus ikke opptjent premie (regnskap)

Differansen mellom Solvens II-verdien og bokført regnskapsverdi var totalt 284 millioner kroner per 31.12.2017.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2017 per bransje:

Bransje	Premieavsetning Solvens II	Ikke opptjent premie Regnskap
Yrkesskade	2	10
Inntektstap	-1	10
Motorvogn-trafikk	13	59
Motorvogn-øvrige	28	117
Brann og annen skade på eiendom	43	138
Ansvar	-6	7
Assistanse	3	16
Livsforsikringer	3	11
Totalt	85	369

Forskjellen skyldes i hovedsak at premieavsetningen etter Solvens II blir redusert ved at det hensyntas fremtidige premieinnbetalinger. Tilsvarende reduseres premiefordringene på eiendelssiden av solvens II-balansen. (Dette ble ikke gjort 31.12.2016 og er årsaken til at det ikke er oppgitt tall for fjoråret her.)

Erstatningsavsetning (Solvens II) versus Erstatningsavsetning (regnskap)

Differansen mellom Solvens II-verdien og bokført regnskapsverdi var 104 millioner kroner per 31.12.2017 (115 millioner kroner per 31.12.2016).

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2017

Bransje	Erstatningsavsetning Solvens II	Erstatningsavsetning Regnskap
Yrkesskade	625	683
Inntektstap	394	434
Motorvogn-trafikk	75	78
Motorvogn-øvrig	61	61
Brann og annen skade på eiendom	586	594
Ansvar	92	94
Assistanse	6	6
Livsforsikringer	52	44
Totalt	1 891	1 995

Tabellen under er per 31.12.2016.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2016

Bransje	Erstatningsavsetning Solvens II	Erstatningsavsetning Regnskap
Yrkesskade	636	699
Inntektstap	369	407
Motorvogn-trafikk	71	73
Motorvogn-øvrig	50	51
Brann og annen skade på eiendom	539	547
Ansvar	79	82
Assistanse	5	5
Livsforsikringer	37	38
Totalt	1 787	1 902

Erstatningsavsetningen er noe øket hovedsakelig som følge av vekst i porteføljene. Endret avviklingsmønster og rentekurve påvirker også avsetningene men ikke betydelig.

Risikomargin (Solvens II)

Risikomarginen i Solvens II-balansen er beregnet til 138 millioner kroner per 31.12.2017 (124 millioner kroner per 31.12.2016). Denne verdien har intet motstykke i det bokførte regnskapet.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2017

Bransje	Risikomargin Solvens II
Yrkesskade	37
Inntektstap	29
Motorvogn-trafikk	9
Motorvogn-øvrig	13
Brann og annen skade på eiendom	38
Ansvar	9
Assistanse	2
Livsforsikringer	2
Totalt	138

Tabellen under er per 31.12.2016.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2016

Bransje	Risikomargin Solvens II
Yrkesskade	35
Inntektstap	26
Motorvogn-trafikk	10
Motorvogn-øvrige	10
Brann og annen skade på eiendom	34
Ansvar	8
Assistanse	2
Livsforsikringer	1
Totalt	124

Endringene fra 2016 til 2017 skyldes i hovedsak vekst i forsikringsporteføljen.

D.3 Andre forpliktelser

Andre forpliktelser under Solvens II og andre bokførte regnskapsmessige forpliktelser var sammensatt som i tabellen under per 31.12.2017.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2017

Forpliktelser	Solvens II-verdier	Regnskap bokført
Forsikringstekniske avsetninger	2 113	2 364
Avsetninger, andre enn forsikringstekniske avsetninger	51	51
Pensjonsforpliktelser	74	74
Forpliktelser ved utsatt skatt	237	195
Forpliktelser i forbindelse med forsikring og leverandører	38	38
Øvrige forpliktelser	149	100
Sum forpliktelser	2 662	2 822

Tabellen under er per 31.12.2016.

Tabell: Beløp i millioner kroner per 31.12.2016

Forpliktelser	Solvens II-verdier	Regnskap bokført
Forsikringstekniske avsetninger	2 190	2 245
Avsetninger, andre enn forsikringstekniske avsetninger	51	51
Pensjonsforpliktelser	63	63
Forpliktelser ved utsatt skatt	242	193
Forpliktelser i forbindelse med forsikring og leverandører	38	38
Øvrige forpliktelser	231	187
Sum forpliktelser	2 816	2 777

Forsikringstekniske avsetninger og differansen mellom Solvens II-verdier og bokførte regnskapsverdier for disse, er omtalt i kapittel D.3 over. Postene avsetninger andre enn forsikringstekniske avsetninger, pensjonsforpliktelser og forpliktelser i forbindelse med forsikring og leverandører, er identiske i Solvens II-balansen og i det bokførte regnskapet.

Forskjellene mellom Solvens II-verdiene og bokførte verdier i regnskapet for forpliktelser ved utsatt skatt og øvrige forpliktelser er beskrevet videre i dette kapittelet.

D.3.1 Forpliktelse ved utsatt skatt

Differansen mellom Solvens II-verdien og bokført regnskapsverdi var 42 millioner kroner per 31.12.2017 (49 millioner kroner per 31.12.2016).

Den bokførte regnskapsverdien av forpliktelsen ved utsatt skatt var 195 millioner kroner (193 millioner kroner er 31.12.2016), hvorav 135 millioner kroner var utsatt skatt på sikkerhetsavsetningen som ble overført egenkapitalen i 2016 (135 millioner kroner per 31.12.2016).

Solvens II-verdien var 237 millioner kroner per 31.12.2017 (242 millioner kroner per 31.12.2016) og bestod i tillegg til den bokførte regnskapsforpliktelsen av en beregnet skatteforpliktelse på forskjellene mellom Solvens II-verdiene og de bokførte regnskapsverdiene.

D.3.2 Øvrige forpliktelser

Differansen mellom Solvens II-verdien og den bokførte regnskapsverdien var 49 millioner kroner per 31.12.2017 (44 millioner kroner per 31.12.2016).

Differansen er avsetning til garantiordningen som klassifiseres som en forpliktelse i Solvens II-balansen. I det bokførte regnskapet klassifiseres denne posten som egenkapital.

D.4 Alternative verdsettelsesmetoder

Vurderingsprinsipper for eiendeler som ikke kan verdsettes basert på noterte priser, er beskrevet i note 5 Virkelig verdi hierarki i årsrapporten for 2017.

D.5 Andre opplysninger

Selskapet benytter ikke volatilitetsjustering eller matching adjustment.

E. Kapitalforvaltning

Retningslinje for kapitalstyring i KLP Skadeforsikring AS sikrer at virksomheten er tilstrekkelig kapitalisert, herunder oppfyller regulatorisk minimumskrav til solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav fastsatt av tilsynsmyndighetene. Selskapet har i tillegg interne rammer for solvenskapitalkravet som skal ligge godt over minimumskravet satt under Solvens II for minstekapitalkrav og solvenskapitalkrav. Behandling av disse interne rammene skjer årlig i forbindelse med utarbeidelse av kapitalplanen for selskapet.

Spesielt med hensyn til solvenskapitaldekning er følgende vedtatt:

- Selskapet solvenskapitaldekning skal være større enn 150 prosent.
- Selskapet har et langsiktig mål om solvenskapitaldekning på 220 prosent.

Dette kan tolkes som følger:

- Dersom solvenskapitaldekningen er mindre enn 150 prosent skal forhåndsdefinerte handlingsplaner iverksettes for å forbedre situasjonen.
- Dersom solvenskapitaldekningen er mellom 150 og 220 prosent skal tiltak for å forbedre denne iverksettes. Dette kan for eksempel bety at lønnsomhet prioriteres foran vekst.
- Dersom solvenskapitaldekningen er over 220 prosent kan selskapet tillate seg å prioritere vekst.

Selskapets beregnede solvenskapitalkrav etter Solvens II-reglene var ved utgangen av 2017 på 758 millioner kroner (674 millioner kroner per 31.12.2016). Selskapets solvenskapital var på samme tidspunkt 1 764 millioner kroner (1 758 millioner kroner per 31.12.2016). Solvenskapitaldekningen var således 233 prosent per 31.12.2017 (261 prosent per 31.12.2016). Denne kapitalsituasjon viser at selskapet er meget godt kapitalisert og i stand til å møte vekst i forretningsvolum de neste årene, i henhold til selskapets forretningsplan.

Den ansvarlige kapitalen i KLP Skadeforsikring AS investeres på lik linje med resten av balansen. For mer detaljer, se kapittel A.3.

E.1 Ansvarlig kapital

E.1.1 Bokført regnskap

Foretakets egenkapital består av aksjekapital og annen egenkapital. Aksjekapitalen er stiftet av Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap, som eier alle aksjene i foretaket. Foretakets aksjer er et omsettelig egenkapitalinstrument, men aksjene er ikke notert på børs eller annen markeds plass.

Annen egenkapital består av mottatt konsernbidrag (innskutt egenkapital) og opptjent egenkapital.

Avsetning til naturskadefondet er ment å dekke fremtidige utbetalinger til erstatninger knyttet til fremtidige naturskader. Avsetninger knyttet til fremtidige hendelser kan ikke klassifiseres som en forpliktelse og er derfor klassifisert som egenkapital.

Avsetning til garantiordningen er ment å dekke mulige fremtidige utbetalinger som følger av at et annet skadeforsikringsforetak ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser. Avsetningen tilsvarer 1,5 prosent av de tre siste års opptjente bruttopremie. Avsetning til garantiordningen er å betrakte som en betinget forpliktelse og er således klassifisert som egenkapital.

Utdeling fra foretaket er regulert gjennom alminnelige selskapsrettslige bestemmelser.

Oversikt over den bokført egenkapitalen og forpliktelsene per 31.12.2016 og 31.12.2017 er vist i tabellen under.

Tabell: Bokført egenkapital og forpliktelser i millioner kroner:

Egenkapital	31.12.2017	31.12.2016
Aksjekapital	220	220
Annen innskutt egenkapital	141	141
Innskutt egenkapital	361	361
Avsetning til naturskadefondet	164	160
Avsetning til garantiordningen	49	44
Annen opptjent egenkapital	1 198	1 147
Opptjent egenkapital	1 411	1 351
Sum egenkapital	1 772	1 712
Forpliktelser	31.12.2017	31.12.2016
Brutto forsikringsforpliktelser	2 364	2 245
Avsetninger for forpliktelser (pensjon og utsatt skatt)	269	256
Forpliktelser	171	261
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	18	15
Sum forpliktelser	2 822	2 777
Sum egenkapital og forpliktelser	4 594	4 489

Selskapet økte sin egenkapital med 60 millioner kroner ved resultatdisponeringer av overskuddet for 2017. Sum forpliktelser økte med 45 millioner kroner i løpet av 2017.

E.1.2 Solvens II–balansen

I Solvens II-balansen inngår eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi. For eiendeler som har en annen verdi i regnskapet legges derfor mer- eller mindreverdier til. Dette er beskrevet mer utfyllende i kapittel D.1 Eiendeler.

Tabell: Forenklet Solvens II-balanse, beløp i millioner kroner

Forenklet Solvens II-balanse	31.12.2017	31.12.2016
Eiendeler, bokført	4 594	4 489
Merverdier investeringer (HTF m.m)	92	81
Verdijustering reassuranseandeler	-52	-2
Immaterielle eiendeler	-26	-9
Fordringer på forsikringstakere	-200	-
Utsatt skatt	18	16
Sum eiendeler etter Solvens II	4 426	4 574

	31.12.2017	31.12.2016
Beste estimat	1 975	2 066
Risikomargin	138	124
Andre forpliktelser	311	383
Utsatt skatteforpliktelse	237	242
Sum forpliktelser etter Solvens II	2 662	2 816

Eiendeler minus forpliktelser	1 764	1 758
Avsetning til naturskadefondet	-164	-160
Tellende ansvarlig kapital – kapitalgruppe 1	1 600	1 599
Avsetning til naturskadefondet	164	160
Tellende ansvarlig kapital – kapitalgruppe 2	164	160
Tellende ansvarlig kapital under Solvens II	1 764	1 758
Solvenskapitalkrav (SCR)	758	674
Minstekapitalkravet (MCR)	341	303
Solvensgrad	233 %	261 %

Selskapets solvenskapital, tellende ansvarlig kapital til dekning av solvenskapitalkravet, var på 1 764 millioner kroner per 31.12.2017 (1 758 millioner kroner per 31.12.2016). Denne kapitalen er sammensatt av kapitalgruppe 1 og kapitalgruppe 2. Kapitalgruppe 1 består av kapital som kan benyttes til å dekke ethvert tap til enhver tid. Per 31.12.2017 var dette beløpet på 1 600 millioner kroner (1 599 millioner kroner per 31.12.2016). Kapitalgruppe 2 er begrenset til å kunne dekke naturskadeerstatninger. Dette beløpet var på 164 millioner kroner per 31.12.2017 (160 millioner kroner per 31.12.2016).

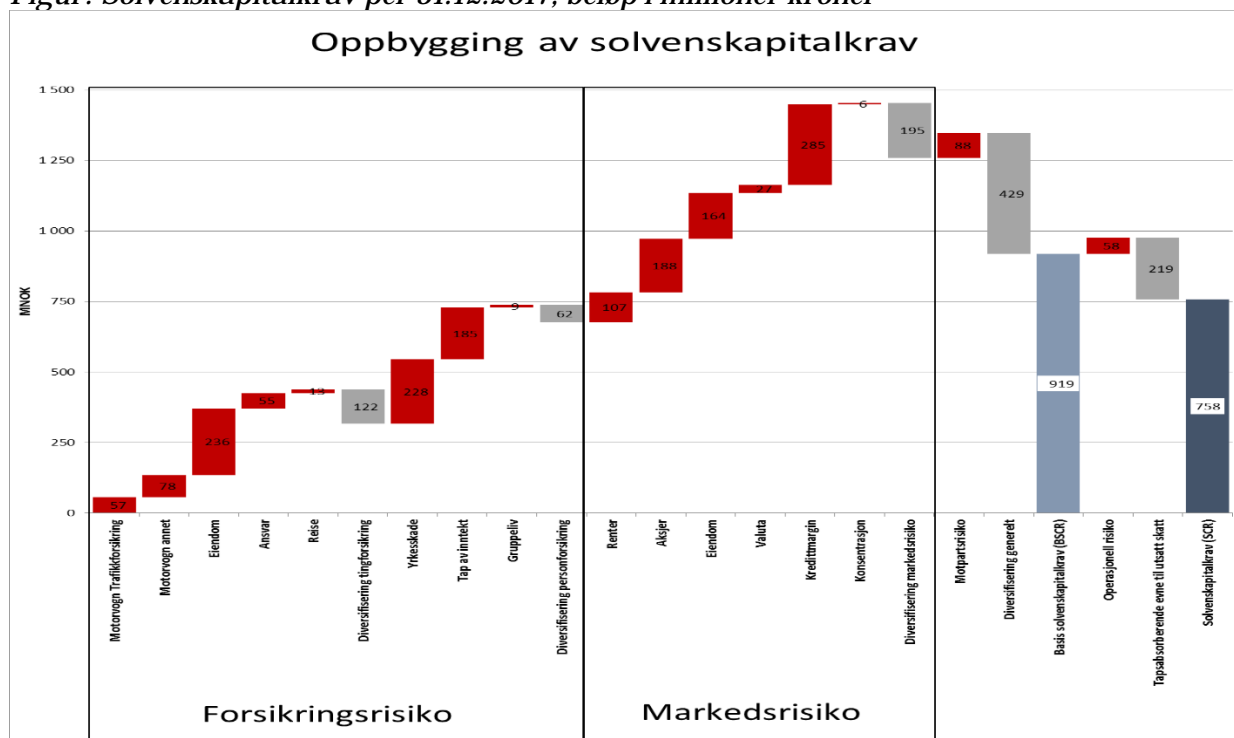
Tellende ansvarlig kapital for minstekapitalkravet er sammensatt ved det totale beløp i kapitalgruppe 1 og et beløp som tilsvarer kapitalgruppe 2 begrenset til 20 prosent av minstekapitalkravet, altså 1 668 millioner kroner per 31.12.2017 (1 659 millioner kroner per 31.12.2016). Minstekapitaldekningen etter Solvens II-regelverket var dermed 489 prosent per 31.12.2017 (547 prosent per 31.12.2016).

E.2 Solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav

Krav

Som beskrevet i kapittelet over, var solvenskapitalkravet på 758 millioner kroner og minstekapitalkravet på 341 millioner kroner per 31.12.2017 (henholdsvis 674 millioner kroner og 303 millioner kroner per 31.12.2016). Beregnet solvenskapitalkrav, fordelt på risikomoduler er vist i figuren under.

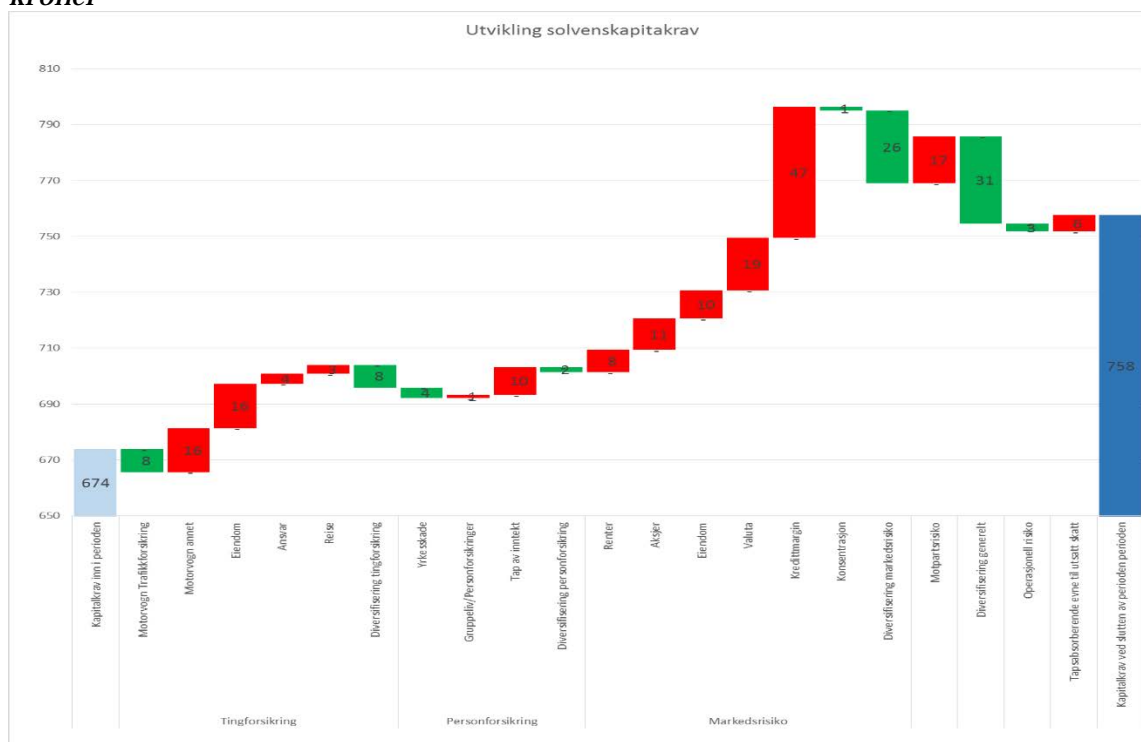
Figur: Solvenskapitalkrav per 31.12.2017, beløp i millioner kroner

Solvens II-beregningene resulterte i et samlet solvenskapitalkrav på 758 millioner kroner per 31.12.2017. Figuren over viser de ulike risikoområdene og deres bidrag til solvenskapitalkravet. I elementet "Tapsabsorberende evne til utsatt skatt" ligger blant annet et bidrag på minus 135 millioner kroner fra utsatt skatt på sikkerhetsavsetningen som er overført egenkapitalen.

Figuren under viser endring i kapitalkrav fra hver enkeltrisiko i beregningen.

Figur: Utviklingen i solvenskapitalkrav fra 31.12.2016 til 31.12.2017, beløp i millioner kroner

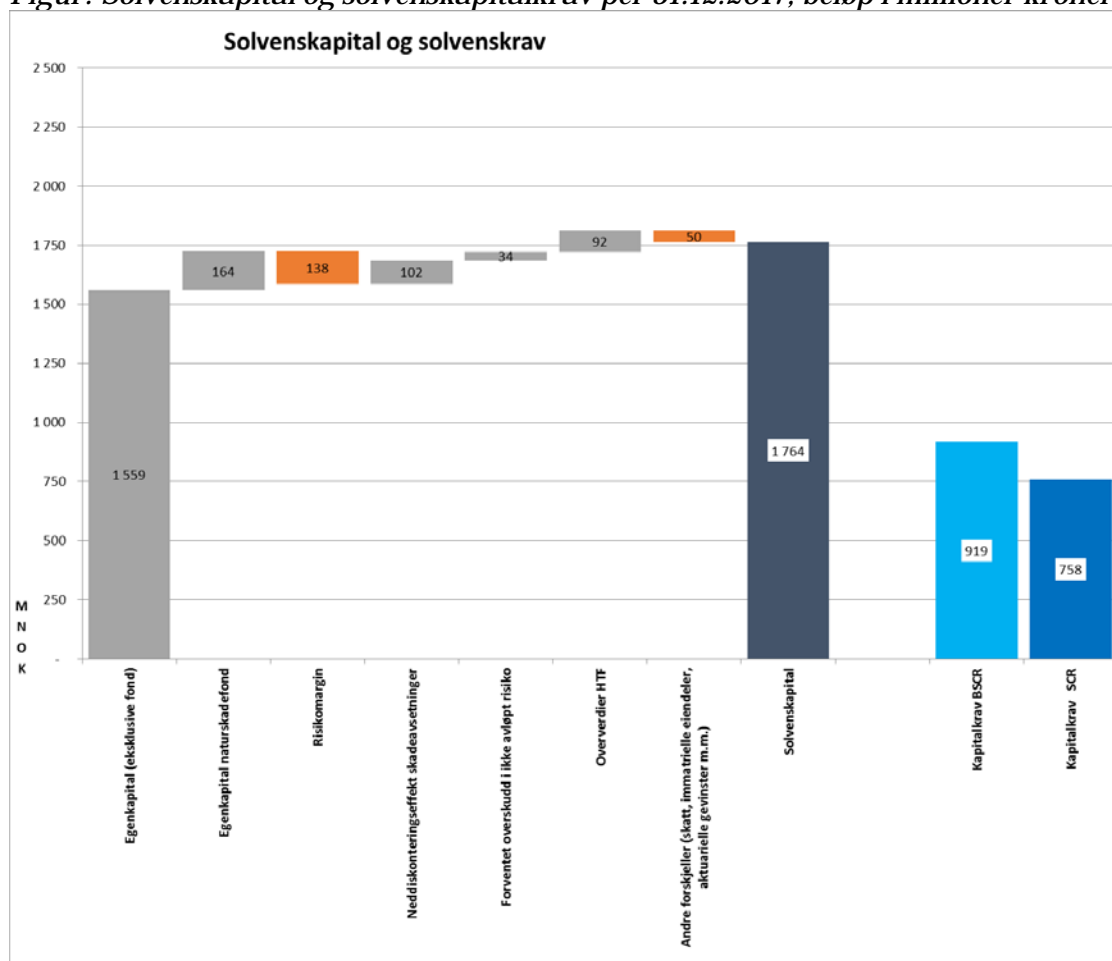

Som vi ser er det markedsrisikoen som har høyest vekst.

Kapital

Som beskrevet i kapitlet over, var solvenskapitalen på 1 764 millioner kroner per 31.12.2017 (1 761 millioner kroner per 31.12.2016). Selskapets solvenskapital sammenlignet med solvenskapitalkravet er vist i figuren under.

Figur: Solvenskapital og solvenskapitalkrav per 31.12.2017, beløp i millioner kroner

Selskapets solvenskapital summerte seg til 1 764 millioner kroner per 31.12.2017. Det vil si 1 006 millioner kroner høyere enn kravet på 758 millioner kroner. Solvenskapitaldekningen ble dermed 233 prosent noe som er meget solid (261 prosent per 31.12.2016).

Selskapet økte sin bokførte egenkapital med 53 millioner kroner ved resultatdisponering av årsresultatet for 2017. Øvrige solvenskapitalelementer er redusert med 50 millioner kroner slik at solvenskapitalen er økt med 3 millioner kroner. Selskapet gav også 82 millioner kroner i netto konsernbidrag til eier som en resultatdisponering for 2017.

I selskapets egenrevisering av risiko og solvens (ORSA), stilles det krav til at det løpende skal vurderes om kapitalkravene overholdes. Selskapet tar hensyn til at kapitalbehovet er framtidrettet og inkluderer forventet vekst. Forretningsplanen for KLP Skadeforsikring AS går fram til og med år 2020. Basert på forventet vekst fra forretningsplanen og konservativt beregnede reserve- og balansestørrelser, har vi fremskrevet solvenskapitalkrav og solvenskapital til utgangen av 2020.

Resultatene viser at solvenskapitalkravet anslås å øke med 80 millioner kroner til 838 millioner kroner. Solvenskapitalen anslås å øke med 122 millioner kroner til 1 886 millioner kroner. Ut fra dette anslås solvenskapitaldekningen å være omtrent 225 prosent ved utgangen av 2020. Selskapet er meget godt kapitalisert til å møte fremtidig vekst og eventuelle ugunstige risikoresultater.

E.3 Bruk av den durasjonsbaserte undermodulen for aksjerisiko ved beregning av solvenskapitalkravet

KLP Skadeforsikring benytter ikke den durasjonsbaserte undermodulen for aksjerisiko.

E.4 Forskjeller mellom standardformelen og benyttede interne modeller

KLP Skadeforsikring benytter ikke interne modeller.

E.5 Manglende oppfyllelse av minstekapitalkravet og manglende oppfyllelse av solvenskapitalkravet

KLP Skadeforsikring oppfylder både minstekapitalkravet og solvenskapitalkravet.

E.6 Andre opplysninger

Alle vesentlige opplysninger om foretakets kapitalkrav anses dekket i det foregående.

KLP SKADEFORSIKRING AS

P.b. 400, sentrum, 0103 Oslo
Organisasjonsnr.: 970 896 856

BESØKSADRESSE

Dronning Eufemias gate 10, Oslo
klp.no
Tlf.: 55 54 85 00
Faks: 22 03 39 41

S.02.01.02
Balance sheet

	Solvency II value
	C0010
Assets	
Goodwill	R0010
Deferred acquisition costs	R0020
Intangible assets	R0030
Deferred tax assets	R0040
Pension benefit surplus	R0050
Property, plant & equipment held for own use	R0060
Investments (other than assets held for index-linked and unit-linked contracts)	R0070
Property (other than for own use)	R0080
Holdings in related undertakings, including participations	R0090
Equities	R0100
Equities - listed	R0110
Equities - unlisted	R0120
Bonds	R0130
Government Bonds	R0140
Corporate Bonds	R0150
Structured notes	R0160
Collateralised securities	R0170
Collective Investments Undertakings	R0180
Derivatives	R0190
Deposits other than cash equivalents	R0200
Other investments	R0210
Assets held for index-linked and unit-linked contracts	R0220
Loans and mortgages	R0230
Loans on policies	R0240
Loans and mortgages to individuals	R0250
Other loans and mortgages	R0260
Reinsurance recoverables from:	R0270
Non-life and health similar to non-life	R0280
Non-life excluding health	R0290
Health similar to non-life	R0300
Life and health similar to life, excluding health and index-linked and unit-linked	R0310
Health similar to life	R0320
Life excluding health and index-linked and unit-linked	R0330
Life index-linked and unit-linked	R0340
Deposits to cedants	R0350
Insurance and intermediaries receivables	R0360
Reinsurance receivables	R0370
Receivables (trade, not insurance)	R0380
Own shares (held directly)	R0390
Amounts due in respect of own fund items or initial fund called up but not yet paid in	R0400
Cash and cash equivalents	R0410
Any other assets, not elsewhere shown	R0420
Total assets	R0500

	Solvency II value
	C0010
Liabilities	
Technical provisions – non-life	R0510 2 056 786 851
Technical provisions – non-life (excluding health)	R0520 971 186 008
Technical provisions calculated as a whole	R0530 0
Best Estimate	R0540 900 959 886
Risk margin	R0550 70 226 122
Technical provisions - health (similar to non-life)	R0560 1 085 600 843
Technical provisions calculated as a whole	R0570 0
Best Estimate	R0580 1 019 678 622
Risk margin	R0590 65 922 221
Technical provisions - life (excluding index-linked and unit-linked)	R0600 56 380 724
Technical provisions - health (similar to life)	R0610 56 380 724
Technical provisions calculated as a whole	R0620 0
Best Estimate	R0630 54 654 332
Risk margin	R0640 1 726 392
Technical provisions – life (excluding health and index-linked and unit-linked)	R0650 .
Technical provisions calculated as a whole	R0660 .
Best Estimate	R0670 .
Risk margin	R0680 .
Technical provisions – index-linked and unit-linked	R0690 .
Technical provisions calculated as a whole	R0700 .
Best Estimate	R0710 .
Risk margin	R0720 .
Other technical provisions	R0730 .
Contingent liabilities	R0740 0
Provisions other than technical provisions	R0750 12 015 083
Pension benefit obligations	R0760 73 686 547
Deposits from reinsurers	R0770 .
Deferred tax liabilities	R0780 237 253 766
Derivatives	R0790 .
Debts owed to credit institutions	R0800 .
Financial liabilities other than debts owed to credit institutions	R0810 .
Insurance & intermediaries payables	R0820 37 381 055
Reinsurance payables	R0830 479 007
Payables (trade, not insurance)	R0840 39 335 189
Subordinated liabilities	R0850 .
Subordinated liabilities not in Basic Own Funds	R0860 .
Subordinated liabilities in Basic Own Funds	R0870 .
Any other liabilities, not elsewhere shown	R0880 148 536 408
Total liabilities	R0900 2 661 854 630
Excess of assets over liabilities	R1000 1 763 777 783

S.12.01.02

Life and Health SLT Technical Provisions

Technical provisions calculated as a whole

Total Recoverables from reinsurance/SPV and Finite Re after the adjustment for expected losses due to counterparty default associated to TP calculated as a whole

Technical provisions calculated as a sum of BE and RM

Best Estimate

Gross Best Estimate

Total Recoverables from reinsurance/SPV and Finite Re after the adjustment for expected losses due to counterparty default

Best estimate minus recoverables from reinsurance/SPV and Finite Re - total

Risk Margin

Amount of the transitional on Technical Provisions

Technical Provisions calculated as a whole

Best estimate

Risk margin

Technical provisions - total

	Health insurance (direct business)			Total (Health similar to life insurance)
		Contracts without options and guarantees	Contracts with options or guarantees	
	C0160	C0170	C0180	C0210
R0010	0			0
R0020	.			.
R0030		54 654 332	.	54 654 332
R0080				.
R0090		54 654 332	.	54 654 332
R0100	1 726 392			1 726 392
R0110				
R0120				.
R0130	.			.
R0200	56 380 724			56 380 724

S.17.01.02

Non-life Technical Provisions

Technical provisions calculated as a whole

Total Recoverables from reinsurance/SPV and Finite Re after the adjustment for expected losses due to counterparty default associated to TP calculated as a whole

Technical provisions calculated as a sum of BE and RM

Best estimate

Premium provisions

Gross

Total recoverable from reinsurance/SPV and Finite Re after the adjustment for expected losses due to counterparty default

Net Best Estimate of Premium Provisions

Claims provisions

Gross

Total recoverable from reinsurance/SPV and Finite Re after the adjustment for expected losses due to counterparty default

Net Best Estimate of Claims Provisions

Total Best estimate - gross

Total Best estimate - net

Risk margin

Amount of the transitional on Technical Provisions

Technical Provisions calculated as a whole

Best estimate

Risk margin

Technical provisions - total

Technical provisions - total

Recoverable from reinsurance contract/SPV and Finite Re after the adjustment for expected losses due to counterparty default - total

Technical provisions minus recoverables from reinsurance/SPV and Finite Re - total

	Income protection insurance	Workers' compensation insurance	Motor vehicle liability insurance	Other motor insurance	Fire and other damage to property insurance	General liability insurance	Assistance	Total Non-Life obligation
	C0030	C0040	C0050	C0060	C0080	C0090	C0120	C0180
R0010	.	.	.	.	.	.	.	.
R0050	.	.	.	.	.	.	.	.
R0060	-1 340 356	1 651 794	13 265 792	28 162 771	42 626 991	-5 509 794	2 849 848	81 707 046
R0140	0	-2 600 000	-2 224 294	.	-43 772 989	-1 690 000	.	-50 287 283
R0150	-1 340 356	4 251 794	15 490 086	28 162 771	86 399 980	-3 819 794	2 849 848	131 994 329
R0160	394 421 082	624 946 101	75 085 719	60 562 226	586 249 769	91 507 857	6 158 708	1 838 931 462
R0240	98 216	0	0	.	115 476 794	0	.	115 575 010
R0250	394 322 866	624 946 101	75 085 719	60 562 226	470 772 975	91 507 857	6 158 708	1 723 356 452
R0260	393 080 726	626 597 896	88 351 511	88 724 997	628 876 760	85 998 062	9 008 556	1 920 638 508
R0270	392 982 511	629 197 896	90 575 805	88 724 997	557 172 955	87 688 062	9 008 556	1 855 350 782
R0280	29 228 411	36 693 810	9 033 198	12 759 139	37 828 178	8 543 028	2 062 579	136 148 343
R0290	.	.	.	.	.	.	.	.
R0300	.	.	.	.	.	.	.	.
R0310	.	.	.	.	.	.	.	.
R0320	422 309 137	663 291 705	97 384 710	101 484 136	666 704 938	94 541 090	11 071 135	2 056 786 851
R0330	98 216	-2 600 000	-2 224 294	.	71 703 805	-1 690 000	.	65 287 726
R0340	422 210 922	665 891 705	99 609 004	101 484 136	595 001 133	96 231 090	11 071 135	1 991 499 125

Accident year / Underwriting year **Z0020** Accident year [AY]

Gross Claims Paid (non-cumulative)
(absolute amount)

Year	Development year																In Current year	Sum of years (cumulative)		
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15 & +				
	C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160				
Prior	~~R0100~~	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	9 881 451	~~R0100~~	<del></del>	9 881 451
N-14	R0110	52 389 619	98 739 921	32 495 057	41 791 650	8 578 834	24 005 775	11 199 274	16 656 578	7 865 618	1 881 497	12 792 128	440 500	2 818 835	2 118 054	137 898		R0110	137 898	313 911 235
N-13	R0120	45 154 118	59 142 208	23 215 240	14 433 714	6 604 838	12 419 557	29 377 841	8 255 995	4 586 965	2 404 833	3 308 524	3 217 934	1 343 186	22 531			R0120	22 531	213 487 482
N-12	R0130	43 797 077	102 581 135	54 839 087	20 330 936	22 879 080	21 982 376	12 388 226	5 434 567	3 844 690	5 324 453	7 138 367	5 297 822	1 099 670				R0130	1 099 670	306 937 486
N-11	R0140	58 687 400	56 853 520	26 695 832	20 317 871	24 967 945	30 483 190	18 831 210	7 269 984	1 269 701	5 470 959	2 806 671	650 576					R0140	650 576	254 304 858
N-10	R0150	74 858 763	62 323 684	41 528 842	20 964 859	6 961 519	17 829 218	12 459 256	7 795 466	5 492 168	3 016 506	1 451 697						R0150	1 451 697	254 681 976
N-9	R0160	92 630 877	87 294 287	29 087 676	26 717 445	20 425 603	30 626 672	7 028 503	6 649 062	868 016	874 393							R0160	874 393	302 202 534
N-8	R0170	127 922 332	110 360 831	37 537 126	41 112 357	23 194 036	30 199 268	8 639 450	11 220 648	5 751 814								R0170	5 751 814	395 937 862
N-7	R0180	184 890 522	200 836 465	52 290 317	79 650 911	48 947 062	30 884 293	-1 399 343	3 196 123									R0180	3 196 123	599 296 349
N-6	R0190	167 623 370	132 518 830	36 200 011	16 650 983	104 146 812	14 083 093	12 069 429										R0190	12 069 429	483 292 528
N-5	R0200	173 663 494	127 100 788	57 524 534	18 478 731	18 162 781	19 493 268											R0200	19 493 268	414 423 596
N-4	R0210	200 535 672	124 127 858	66 060 087	25 545 189	15 470 449												R0210	15 470 449	431 739 255
N-3	R0220	264 101 400	195 640 441	54 854 535	30 373 726													R0220	30 373 726	544 970 102
N-2	R0230	371 493 691	197 662 842	66 821 977														R0230	66 821 977	635 978 510
N-1	R0240	368 438 140	232 149 076															R0240	232 149 076	600 587 216
N	R0250	414 546 206																R0250	414 546 206	414 546 206
Total	R0260																	R0260	813 990 285	6 176 178 647

Gross undiscounted Best Estimate Claims Provisions
(absolute amount)

Year	Development year																Year end (discounted data)		
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15 & +			
	C0200	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280	C0290	C0300	C0310	C0320	C0330	C0340	C0350			
Prior	~~R0100~~	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	<del></del>	123 565 811	~~R0100~~	118 914 007
N-14	R0110																	R0110	26 197 134
N-13	R0120																	R0120	29 869 646
N-12	R0130																	R0130	33 507 566
N-11	R0140																	R0140	41 974 490
N-10	R0150																	R0150	39 606 793
N-9	R0160																	R0160	43 595 280
N-8	R0170																	R0170	43 611 567
N-7	R0180																	R0180	44 374 992
N-6	R0190																	R0190	60 621 887
N-5	R0200					102 232 468	85 089 033											R0200	78 128 241
N-4	R0210				115 649 841	89 935 020												R0210	83 020 700
N-3	R0220			189 633 550	144 210 422													R0220	135 526 962
N-2	R0230		317 204 261	255 010 631														R0230	242 133 776
N-1	R0240	526 884 657	285 474 586															R0240	269 847 874
N	R0250	569 678 570																R0250	548 000 546
Total	R0260																	R0260	1 838 931 462

S.23.01.01
Own funds

Basic own funds before deduction for participations in other financial sector as foreseen in article 68 of Delegated Regulation 2015/35

Ordinary share capital (gross of own shares)
Share premium account related to ordinary share capital
Initial funds, members' contributions or the equivalent basic own - fund item for mutual and mutual-type undertakings
Subordinated mutual member accounts
Surplus funds
Preference shares
Share premium account related to preference shares
Reconciliation reserve
Subordinated liabilities
An amount equal to the value of net deferred tax assets
Other own fund items approved by the supervisory authority as basic own funds not specified above

Own funds from the financial statements that should not be represented by the reconciliation reserve and do not meet the criteria to be classified as Solvency II own funds

Own funds from the financial statements that should not be represented by the reconciliation reserve and do not meet the criteria to be classified as Solvency II own funds

Deductions

Deductions for participations in financial and credit institutions

Total basic own funds after deductions

Ancillary own funds

Unpaid and uncalled ordinary share capital callable on demand
Unpaid and uncalled initial funds, members' contributions or the equivalent basic own fund item for mutual and mutual - type undertakings, callable on demand
Unpaid and uncalled preference shares callable on demand
A legally binding commitment to subscribe and pay for subordinated liabilities on demand
Letters of credit and guarantees under Article 96(2) of the Directive 2009/138/EC
Letters of credit and guarantees other than under Article 96(2) of the Directive 2009/138/EC
Supplementary members calls under first subparagraph of Article 96(3) of the Directive 2009/138/EC

Supplementary members calls - other than under first subparagraph of Article 96(3) of the Directive 2009/138/EC
Other ancillary own funds

Total ancillary own funds

Available and eligible own funds

Total available own funds to meet the SCR
Total available own funds to meet the MCR

Total eligible own funds to meet the SCR
Total eligible own funds to meet the MCR

SCR

MCR

Ratio of Eligible own funds to SCR

Ratio of Eligible own funds to MCR

Reconciliation reserve

Excess of assets over liabilities
Own shares (held directly and indirectly)
Foreseeable dividends, distributions and charges
Other basic own fund items
Adjustment for restricted own fund items in respect of matching adjustment portfolios and ring fenced funds

Reconciliation reserve

Expected profits

Expected profits included in future premiums (EPIFP) - Life business
Expected profits included in future premiums (EPIFP) - Non- life business

Total Expected profits included in future premiums (EPIFP)

	Total	Tier 1 - unrestricted	Tier 1 - restricted	Tier 2	Tier 3
	C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
R0010	220 000 000	220 000 000			
R0030	.	.			
R0040	0	0			
R0050	.	.			
R0070	.	.			
R0090	.	.			
R0110	.	.			
R0130	1 379 650 547	1 379 650 547			
R0140	.	.			
R0160	0				0
R0180	164 127 236			164 127 236	
R0220					
R0230	.	.			
R0290	1 763 777 783	1 599 650 547		164 127 236	0
R0300	.	.			
R0310	.	.			
R0320	.	.			
R0330	.	.			
R0340	.	.			
R0350	.	.			
R0360	.	.			
R0370	.	.			
R0390	.	.			

	Total	Tier 1 - unrestricted	Tier 1 - restricted	Tier 2	Tier 3
	C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
R0400	.	.			
R0500	1 763 777 783	1 599 650 547		164 127 236	0
R0510	1 763 777 783	1 599 650 547		164 127 236	
R0540	1 763 777 783	1 599 650 547	0	164 127 236	0
R0550	1 667 830 058	1 599 650 547	0	68 179 511	
R0580	757 550 120				
R0600	340 897 554				
R0620	2,33				
R0640	4,89				

	C0060	
R0700	1 763 777 783	
R0710	.	
R0720	.	
R0730	384 127 236	
R0740	0	
R0760	1 379 650 547	
R0770	-421 024	
R0780	6 157 194	
R0790	5 736 170	

S.25.01.21

Solvency Capital Requirement - for undertakings on Standard Formula

Market risk
 Counterparty default risk
 Life underwriting risk
 Health underwriting risk
 Non-life underwriting risk
 Diversification
 Intangible asset risk
Basic Solvency Capital Requirement

	Gross solvency capital requirement	USP	Simplifications
	C0110	C0090	C0120
R0010	583 096 557		
R0020	88 218 347		
R0030	.		
R0040	359 887 726		
R0050	315 989 473		
R0060	-428 674 953		
R0070	.		
R0100	918 517 149		

Calculation of Solvency Capital Requirement

Operational risk
 Loss-absorbing capacity of technical provisions
 Loss-absorbing capacity of deferred taxes
 Capital requirement for business operated in accordance with Art. 4 of Directive 2003/41/EC

Solvency Capital Requirement excluding capital add-on

Capital add-on already set

Solvency capital requirement

Other information on SCR

Capital requirement for duration-based equity risk sub-module
 Total amount of Notional Solvency Capital Requirements for remaining part
 Total amount of Notional Solvency Capital Requirement for ring fenced funds
 Total amount of Notional Solvency Capital Requirements for matching adjustment portfolios
 Diversification effects due to RFF nSCR aggregation for article 304

	C0100
R0130	57 865 100
R0140	.
R0150	-218 832 129
R0160	.
R0200	757 550 120
R0210	.
R0220	757 550 120
R0400	.
R0410	.
R0420	.
R0430	.
R0440	.

S.28.01.01

Minimum Capital Requirement - Only life or only non-life insurance or reinsurance activity

Linear formula component for non-life insurance and reinsurance obligations

MCRNL Result	R0010	C0010 290 516 140
--------------	--------------	-----------------------------

Net (of reinsurance/SPV) best estimate and TP calculated as a whole provisions   Net (of reinsurance) written premiums in the last 12 months

	C0020	C0030
Medical expenses and proportional reinsurance	R0020 0	0
Income protection insurance and proportional reinsurance	R0030 392 982 511	75 183 610
Workers' compensation insurance and proportional reinsurance	R0040 629 197 896	103 411 470
Motor vehicle liability insurance and proportional reinsurance	R0050 90 575 805	139 490 252
Other motor insurance and proportional reinsurance	R0060 88 724 997	284 417 306
Marine, aviation and transport insurance and proportional reinsurance	R0070 0	0
Fire and other damage to property insurance and proportional reinsurance	R0080 557 172 955	480 509 277
General liability insurance and proportional reinsurance	R0090 87 688 062	49 984 410
Credit and suretyship insurance and proportional reinsurance	R0100 0	0
Legal expenses insurance and proportional reinsurance	R0110 0	0
Assistance and proportional reinsurance	R0120 9 008 556	36 473 131
Miscellaneous financial loss insurance and proportional reinsurance	R0130 0	0
Non-proportional health reinsurance	R0140 .	.
Non-proportional casualty reinsurance	R0150 .	.
Non-proportional marine, aviation and transport reinsurance	R0160 .	.
Non-proportional property reinsurance	R0170 .	.

Linear formula component for life insurance and reinsurance obligations

MCRL Result	R0200	C0040 121 313 437
-------------	--------------	-----------------------------

Net (of reinsurance/SPV) best estimate and TP calculated as a whole provisions   Net (of reinsurance/SPV) total capital at risk

	C0050	C0060
Obligations with profit participation - guaranteed benefits	R0210 0	
Obligations with profit participation - future discretionary benefits	R0220 0	
Index-linked and unit-linked insurance obligations	R0230 0	
Other life (re)insurance and health (re)insurance obligations	R0240 54 654 332	
Total capital at risk for all life (re)insurance obligations	R0250	171 665 279 652

Overall MCR calculation

Linear MCR	R0300	C0070 411 829 577
SCR	R0310	757 550 120
MCR cap	R0320	340 897 554
MCR floor	R0330	189 387 530
Combined MCR	R0340	340 897 554
Absolute floor of the MCR	R0350	35 238 060

Minimum Capital Requirement

R0400	340 897 554
--------------	-------------